

סוויאתן סווייה סח'נין

מעורבות כוללת בישוב תכניות הג'וינט הפועלות בעיר סח'נין

אוגוסט 2011

הקדמה

פעילות ג'וינט ישראל בחברה הערבית רבת שנים וממוקדת בפיתוח שירותים לאוכלוסיות הבאות: זקנים, נכים, ילדים ונוער בסיכון, בלתי מועסקים וכח אדם במגזר הציבורי. חלק מהתכניות הן אוניברסליות, וממילא נועדו לכלל האוכלוסייה, וחלקן יחודיות לחברה הערבית, מותאמות לה מבחינה תרבותית, ארגונית, חברתית ומבחינת תשתית השרותים הקיימת והחסרה.

החברת הנוכחית מתעדת 24 תכניות שפותחו ובוצעו בסח'נין על ידי הג'וינט ובסיועו החל משנת 2002, ועדיין פועלות. כל התכניות נעשו בשיתוף פעולה עם הרשות המקומית, ראש העיר, מנהלי מחלקות הרווחה והחינוך, אנשי מקצוע, מתנדבים, אנשי עסקים ועוד. תכניות שהסתיימו לא נכללות בחוברת.

בשנת 2011 התקיימה השתלמות סוויאתן סח'נין, ראשונה מסוגה, בתכנון ויישום ברמת הישוב. בתכנית השתתפו כ- 25 רכזי תכניות הג'וינט בסח'נין וכ- 15 משתתפים נוספים הגיעו לחלק מהמפגשים. התכנית תרמה להעשרת המשתלמים בידע, הובילה להיכרות עמוקה יותר בין החברים ואף לייזום של פעילות משותפת. את התכנית הובילו מצד העירייה ראש אגף הרווחה וראש מחלקת החינוך ומהג'וינט אלכא ואגף נכויות ושיקום.

המהלך של סוויאתן סח'נין נועד לשפר את היעילות והאפקטיביות של ההשקעה המסיבית של הג'וינט בסח'נין מצד אחד, ולסייע לרשות המקומית להוציא את המיטב והמירב מהשקעה זאת, מצד שני. הדבק המלכד היא הדאגה של הרשות המקומית ושל הג'וינט למצבן של האוכלוסיות החלשות והרצון לסייע להן להתקדם, כלכלית וחברתית, להשתלב בחברה, לתרום ולהיתרם.

אנו מודים לכל שותפינו ממשרדי הממשלה, המוסד לביטוח לאומי, קרנות ותורמים פרטיים, עמותות ומתנדבים, ומצפים להמשך העשייה החשובה.

מאזן גנאים
ראש עיריית סח'נין

ארנון מנטבר
מנכ"ל ג'וינט ישראל

מאפיינים של העיר סח'נין

מספר התושבים: כ- 27,000 איש. רוב האוכלוסייה מוסלמים וכ- 10% נוצרים.
מבחינה כלכלית חברתית: העיר נמצאת בדרוג האשכולות הנמוך של הישובים בישראל. עם זאת שיעור בעלי ההשכלה גבוה בישוב, אך גם הקיטוב ההשכלתי גבוה.

אחוז המשתתפים בשוק העבודה: זהה לאחוז המועסקים בקהילה הערבית בישראל. מעל גיל 15 הוא 42.6% כאשר אחוז הגברים המשתתפים בשוק העבודה הוא 65.6% ואחוז הנשים הוא 19%. אחוז האבטלה הכללי הוא 10% (המסה הגדולה של הנשים מוגדרות כעקרות בית לכן הן לא נכללות באחוזים אלה).

סוגי התעסוקה: הרוב פועלים אשר עובדים מחוץ לישוב בעיקר בישובים היהודים, בתחום הבניין, תעשייה, שירותי בריאות ומלונאות. חלק קטן סוחרים בעלי חנויות מקומיות או מפעלי בשר, וחלק קטן הם אקדמיים שרובם עוסק בהוראה ובחינוך המקומי.

דיוור ושירותים: עיר של אוכלוסייה צעירה בגיל והשירותים לגיל הצעיר עדיין בתהליך פיתוח. בעיר חסרה ספרייה ציבורית (יש כמה ספריות בבתי הספר היסודיים), אין מועדונים לצעירים, אין מגרשי משחקים לילדים ואין גנים ציבוריים לקהל הרחב. רוב התושבים גרים בבתי פרטיים ללא קשר לגודל ולאיכות המבנה.

בסח'נין, יש כמה אתרים מיוחדים. חלק בעלי אופי תרבותי כללי, מוזיאון מורשת, מגרש כדור רגל ארצי, באר קדומה וחלק בעל אופי לאומי כמו האנדרטה של "יום האדמה".

מרכז אזורי: העיר הולכת ומתפתחת כמרכז אזורי לישובים הערבים מסביבה. רבים מהשירותים המשרתים את האוכלוסייה הערבית באזור מופעלים מתוכה, ביניהם: מכללת סכנין המכללה האזורית להכשרת מורים, בית ספר אזורי, עמותת השלום לקשיש, מרכז הבריאות עמותה אזורית לשמירה על הסביבה וארגון אלזהרא הארצי לקידום מעמד הנשים ועוד.

שירותים ועמותות: בנוסף לשירותים הממלכתיים הרגילים (כגון לשכת רווחה וביטוח לאומי) יש בעיר עמותות וארגונים אשר תורמים בפיתוח שירותים לתושבי העיר והאזור. העמותות והארגונים משרתים את אוכלוסיית הנכים, הצעירים, ופועלות בתחום הבריאות, בתחום גיל הרך ובתחום האמנותי.

פעילות אגפי ג'וינט ישראל בעיר סח'נין

יולי 2011

نشاط أقسام جوينت إسرائيل في مدينة سخنين تموز ٢٠١١

תוכן העניינים

עמוד

6	השתלמות סוויאתן סח'נין - תכנון ויישום ברמת הישוב
9	אשלים – העמותה לתכנון ולפיתוח שירותים לילדים ובני נוער בסיכון ומשפחותיהם
10	מל"א – מרחב למידה אחר
11	מועדוניות
12	התערבויות חינוכיות
13	מוטב יחדיו
14	התחלה טובה
17	הכשרת בני נוער ליזמות עסקית
19	תב"ת – תנופה בתעסוקה
20	אשת חיל
22	אפיקים
24	רשות מקדמת תעסוקה, השכלה וקהילה
27	אגף נכויות ושיקום
28	מרכז אזורי לחיים עצמאיים
30	קהילה תומכת חיים עצמאיים לנכים
32	מילבתון
33	מסירה (מסע) לקידום מעמד הנכים בחברה הערבית בישראל
35	חיזוק עמותות
37	קהילה נגישה
39	אשל - האגודה לתכנון ולפיתוח שירותים למען הזקן בישראל
40	מרכז יום לקשיש
41	קהילה תומכת
42	בית חם
43	מרכז מידע רעות אשל
44	אוזן קשבת
45	גינן במרכזי יום
46	אלכא והאגף להתנדבות ופילנתרופיה
47	מתו"ב – מערך תיאום ותמיכה במשאבי קהילה
50	עמ"ן – עיר מתנדבת נוער

השתלמות סוויאתן סח'נין - תכנון ויישום ברמת הישוב (2011)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

אלכא והאגף לנכויות ושיקום

הרקע לתכנית

בסח'נין פועלות כ- 24 תוכניות מטעם האגפים השונים בג'וינט ישראל. תוכנית סוויאתן ("יחד") פועלת בסח'נין מזה כשנה וחצי בהובלת אגף נכויות ושיקום בג'וינט בשותף עם עיריית סח'נין. מטרתה להבטיח תיאום בין התכניות ובין הרשות המקומית וכן ליצור הדברות ושיתופי פעולה בין תוכניות הג'וינט הפועלות ברשות. זאת כדי למקסם את הפעולה של כל תוכנית בפני עצמה ואף ליצור ערך מוסף משותף מעבר לכך למען איכות חיי התושבים. במפגשי סוויאתן במהלך 2010 עלה הצורך לקיים הכשרה משותפת. תכנית ההכשרה בתכנון ויישום ברמת היישוב גובשה על ידי אלכא וועדת ההיגוי ובוצעה על ידי אלכא, במימון משותף, של הג'וינט והרשות המקומית.

מטרות התכנית

- שיפור יכולות התכנון והביצוע של רכזי התכניות השונות
- יצירת שפה מקצועית משותפת ובסיס לשיתופי פעולה בני קיימא לתוכניות הג'וינט והרשות בסח'נין.

אוכלוסיית היעד

- 25 רכזי תכניות הג'וינט בסח'נין
- נציגי מחלקות הרשות העירונית
- רכזי תוכניות חברתיות אחרות בסח'נין ובעראבה

מרכיבי התכנית

- הכשרה בת 10 מפגשים בני 5 שעות כל אחד (09.00 – 14.00), מינואר עד יוני 2011, במרכז הפסגה בסח'נין.
- כל פגישה הוקדשה לנושא מסוים, כאשר בחלקה הראשון ניתן ידע ובחלקה השני התקיים סדנא/תרגול. לאחר חלק מהמפגשים ניתנו משימות לקראת המפגש הבא. מנחת אלכא אביטל בילר הובילה את ההכשרה יחד עם סועאד דיאב, מרכזת סוויאתן סח'נין.
- המשתתפים קיבלו חומרים כתובים בעברית ובערבית.

הפעילות שבוצעה

- בוצעה תכנית ההשתלמות שפורטה לעיל.
- תוכנו מספר פעולות משותפות כתוצאה מהמפגש הלימודי:
  - ✓ יתקיים קורס הכשרה בלימודי מחשב לגננות הגנים, בעמותת אלמנאל
  - ✓ יוקם פורום שילוב בעלי נכויות בתחום התעסוקה משותף לפרויקט עיר מקדמת תעסוקה ולמרכז לחיים עצמאיים
  - ✓ נציגי התכניות יסייעו בהקמה גן משחקים קהילתי ונגיש בסח'נין

הערכה

- כל המפגשים תועדו
- המשתלמים מילאו טופסי משוב לאחר כל מפגש ובסיום ההשתלמות
- באמצע ההשתלמות ובסיומה התקיימה גם שיחת הערכה עם המשתלמים וועדת ההיגוי לתכנית

פרסומים ודוחות

בגמר ההכשרה נכתב דוח סופי והחומר המקצועי-התורתי רוכז כך שיהווה מודולת בסיס לביצוע התכנית בישובים נוספים, עם ההתאמות הנדרשות.

שותפים ומממנים

ג'וינט ישראל – תכנית מכב"י, אגף נכויות ושיקום ואלכא
עיריית סח'נין – אגף הרווחה ומחלקת החינוך

פרטי התקשרות

מנהלי ההשתלמות בעיריית סח'נין:

פתחי אבו יונס, מנהל מחלקת הרווחה, נייד: 052-8901454, מייל: revaha@yahoo.com
נביה אבו סאלח, מנהל מחלקת החינוך, נייד: 052-8901453, מייל: nabeh@sakhnin.muni.il
מנהלי ההשתלמות באגף נכויות ושיקום:

תמרה ברנע, מנהלת אגף נכויות ושיקום, נייד: 050-5652155, מייל: barnea@jdc.org.il
סועאד דיאב, מרכזת סוויאתן סח'נין, מנהלת תכניות באגף נכויות, נייד: 050-8996043, מייל: soaaudd@jdc.org.il

מנהלת התכנית באלכא:

אביטל בילר, מנחת מתו"ב, נייד: 050-7614174, מייל: bieller@bezeqint.net

עץ הדעת, עץ הביחד – "הבסיס הוא האדמה בה כתובים השמות שלנו. ההשתלמות היתה כמו עץ שהשורשים שלו שואבים את הכח מאיתנו והוא מצמיח פירות שהם הנושאים שלמדנו. ההשתלמות היא צמיחה חדשה של כולנו יחד".

בדרך לתוצר משותף – "להשתלמות מגיעים עם נסיון ורעיונות שונים. עולים על מסלול למידה אחיד, מתכננים סביב שולחנות עגולים ויוצאים לדרך עם תוצר משותף".

רכבת סוויאתן יצאה לדרך – "תהליך ההשתלמות הוא דינמי. יצאנו לדרך עם הקטר שהוא ההשתלמות שיזמו השותפים וכל נושא הוא קרון נוסף, בדרך להשגת היעדים שלנו. כדי להתקדם עלינו להיות מחוברים יד ביד כמו הקרונות".

**אשלים – העמותה לתכנון ולפיתוח שירותים לילדים
ובני נוער בסיכון ומשפחותיהם**

www.ashalim.org.il

מל"א – מרחב למידה אחר (2009-2006)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

אשלים – העמותה לתכנון ולפיתוח שירותים לילדים ובני נוער בסיכון ומשפחותיהם

הרקע לתכנית

בבתי ספר יש אחוז מסוים של תלמידים בסיכון לנשירה סמויה או גלוייה. בתי הספר, בגלל מורכבות הקשיים של התלמידים, ובגלל מוגבלות האפשרויות העומדות בפניהם, מתקשים להתמודד עם הבעיה. מל"א מסייע לבתי הספר להתמודד עם הנשירה של תלמידים ולמנוע את יציאתם מהמסגרת הנורמטיבית.

מטרות התכנית

- מניעת נשירה של התלמידים המועדים ביותר לנשור.
- יצירת יכולת בבית הספר להתמודד בצורה טובה עם סוגיית הנשירה.

אוכלוסיית היעד

תלמידים בסיכון בשתי חטיבות ביניים כולל צוותים שמלווים אותם.

מרכיבי התכנית

- יצירת מרחב פיזי מוגן ונעים שבו נמצאים התלמידים על פי תכנית אישית שעונה על צרכיהם באופן שונה מהנעשה בכיתה.
- פיתוח צוות שידוע לענות על צרכיהם המגוונים של התלמידים ולהוליך אותם לשילוב והצלחה.
- ליווי התכנית באופן עקבי וקרוב במשך מספר שנים.
- סיוע לבית הספר לקבל את המל"א כחלק אינטגרלי מבית הספר.

הפעילות שבוצעה

- יצירת מל"א בשתי חטיבות ביניים על כל המרכיבים.
- הכשרה של רכזות המל"א בקורס מחוזי.
- קשר עם יחידת קציני הביקור הסדיר בעיר.

הערכה, פרסומים ודוחות

אין עדיין.

שותפים ומממנים

אשלים, מחוז צפון אגף שח"ר- משרד החינוך, הרשות המקומית.

פרטי התקשרות

מנהלת התכנית באשלים:

גליה אריאלי, טלפון: 02-6557522, נייד: 052-4228291, מייל: galiaa@jdc.org.il
רכזת בשטח: יעל קהתי, נייד: 050-6322231, מייל: yaelkeha@zahav.net.il

מועדוניות (2007-2010)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

אשלים – העמותה לתכנון ולפיתוח שירותים לילדים ובני נוער בסיכון ומשפחותיהם

הרקע לתכנית

אחד המענים לצרכי ילדים בסיכון ומשפחותיהם שהוכח כמוצלח הנו המועדוניות. המועדוניות משמשות מסגרת חינוכית טיפולית חמה ואינטימית לילדים הנזקקים לה. המיקום שלה, אופי המבנה, חזותו החיצונית והפנימית צריכים להקנות למועדוניות אופי של "בית חם" אסתטי ומטופח, המשתלב עם הסביבה. נציגי העירייה, משרד הרווחה והחינוך ביטאו את הצורך החזק למסגרת מעין זו עבור ילדי העיר ומשפחותיהם.

מטרות התכנית

מניעת נשירה, קידום הישגי למידה, חיזוק הקשר בין הילד והמשפחה, התייחסות אישית לצרכי הילד, העשרה בכול תחומי החיים.

אוכלוסיית היעד

ילדי בית הספר היסודי

מרכיבי התכנית

ארוחה חמה, העשרה ותגבור לימודים, עבודה עם משפחות, העשרה אומנותית, התייחסות אישית לכל ילד על פי צרכיו.

הפעילות שבוצעה בסח'נין

בסח'נין פועלות שלוש מועדוניות, מהן נהנים 45 ילדים ומשפחותיהם.

הערכה

ליווי על ידי מנחה מקצועית קבועה באופן שוטף.

פרסומים ודוחות

אין עדיין.

שותפים ומממנים

אשלים, הרשות המקומית, משרד החינוך, משרד הרווחה.

פרטי התקשרות

מנהלת התכנית באשלים: יהודית קירשבאום, נייד: 050-8489582, מייל: judithki@jdc.org.il
רכז שטח: קצין ביקור סדיר, ג'אמיל חלילה, נייד: 052-6007054, מייל: jameel@sakhnin.muni.il

התערבויות חינוכיות (2006-2011)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

אשלים – העמותה לתכנון ולפיתוח שירותים לילדים ובני נוער בסיכון ומשפחותיהם

הרקע לתכנית

תכניות התערבות חינוכיות לאיתור ולמתן טיפול משולב לתלמידים במצבי סיכון, תוך כדי עבודה עם ההורים והמחנכים. התכניות מתבססות על העיקרון, לפיו בית הספר הוא המקום הטבעי שבו ניתן לפגוש את הרוב המכריע של הילדים ובני הנוער הנמצאים על רצף הסיכון. התכניות בעלות אופי הוליסטי, משלבות היבטים פרטניים, פרקטיים ותיאורטיים. התכניות בבסיס התפיסה החינוכית הפסיכו-חברתית המכוונת לעשייה חינוכית מגדלת, יוצרת מוביליות לימודית, רגשית וחברתית בחייהם של תלמידים במצבי סיכון.

מטרות התכנית

- התערבות בסביבת בית הספר לקידום תלמידים על רצף הסיכון.
- התמחות תוך כדי שירות, לאנשי מקצוע מהחינוך והרווחה בעבודה פרטנית ומערכתית עם תלמידים בסיכון.
- הסמכה מקצועית אקדמית בחינוך וטיפול בתלמידים בסיכון. תכניות אלה מחייבות עבודה מעשית עם תלמידים בסיכון, הוריהם ומחנכיהם.

אוכלוסיית היעד

- תלמידים ומשפחות
- צוות המורים

מרכיבי התכנית

הנחיה לצוות מורים

הפעילות שבוצעה בסח'נין

בסח'נין מתקיימת התערבות חינוכית בשלושה בתי ספר (שניים יסודיים ואחד חט"ב). בשניים מתוך השלושה ההתערבות מתקיימת זו השנה השלישית ואחד מהם זו השנה השנייה. בתקופה הקרובה בית ספר נוסף עתיד להיכנס לתכנית.

הערכה

לא מתקיימת הערכה לתכנית.

פרסומים ודוחות

פרסומים ודוחות קיימים לגבי תכנית ההתערבות בכללותה ללא התייחסות מפורשת לבתי הספר בסח'נין.

שותפים ומממנים

אשלים, משרד החינוך, הרשות המקומית, קרן רש"י.

פרטי התקשרות

מנהלת התכנית: הילה צפריר, נייד: 052-2654935, מייל: hillat@012.net.il

מוטב יחדיו (2013-2008)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

אשלים – העמותה לתכנון ולפיתוח שירותים לילדים ובני נוער בסיכון ומשפחותיהם

הרקע לתכנית

בישראל חיים כ-2.2 מיליון ילדים ובני נוער (בני 0-17) המהווים 34% מאוכלוסיית המדינה. אומדנים מצביעים על כך ש-15% (כ-320,000) מבין הילדים ובני הנוער האלה נמצאים במצבי סיכון שונים, הכוללים: הזנחה והתעללות, נשירה סמויה וגלויה מבית הספר, מעורבות באלימות ובהתנהגויות מסכנות אחרות כגון שימוש באלכוהול או בסמים ומעורבות בעבריינות ופעילויות שוליות שונות.

מטרות התכנית

לאפשר לקהילות מוחלשות, החיות ללא תקווה וסיכוי, ליצור מהלך של שינוי לילדים ולנוער בשכונה, לגייס את כוחות הקהילה עצמה, את המשפחות ואת אנשי המקצוע למאמץ מרוכז, מתואם ומאורגן לטווח ארוך.

אוכלוסיית היעד

ילדים, נוער ובני משפחותיהם החיים בשכונות שבהן שיעור ניכר של התושבים חי בהדרה וניכור למערכות וחווה קושי לצרוך שירותים עירוניים ושכונתיים. אוכלוסיית היעד לפעילות המקצועית היא אנשי המקצוע.

מרכיבי התכנית

בניית שותפויות בקהילה. נכנסים ליפוי ואבחון מחדש בשכונת אלחזין בשיתוף פעולה עם התכנית הלאומית (ועדות משותפות ואיגום משאבים).

הפעילות שבוצעה בסח'נין

בסח'נין משתתפים עד כה כ-1,000 אנשים משכונת אל-חזין בני 0-18.

הערכה

בוצעה הערכה אינטרנטית.

פרסומים ודוחות

אין עדיין.

שותפים ומממנים

אשלים, התכנית הלאומית,

פרטי התקשרות

מנהלת התכנית באשלים: דורית מנס-שטרן, נייד: 050-6423952, מייל: doritms@jdc.org.il
מוביל עירוני של התכנית: נביה אבו סאלח, מנהל מחלקת חנוך, נייד: 052-8901453 מייל: nabeh@sakhnin.muni.il

התחלה טובה (החל משנת 2007 ואילך)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

אשלים – העמותה לתכנון ולפיתוח שירותים לילדים ובני נוער בסיכון ומשפחותיהם

הרקע לתכנית

"התחלה טובה" היא חלק מהערכות ממשלתית רחבה יותר שמטרתה הפחתת רמת-הסיכון בקרב ילדי ישראל. העיקרון המנחה של התכנית הוא שיתוף-פעולה עמוק ברמת הרשות המקומית בין הגופים השונים הפועלים בתחום: רווחה, חינוך, בריאות, רשויות, עמותות ומתעריבים חיצוניים נוספים; זאת במטרה ליצור מעטפת שירותים כוללת לגיל הרך והאחראית ליצירת שירותים חסרים היא בידי ועדת היגוי ישובית שמורכבת מאנשי השטח העובדים עם ילדים בסיכון.

מטרות התכנית

מניעה וצמצום של מצבי סיכון פסיים ורגשיים בקרב ילדים והוריהם באמצעות:

- קידום ההתפתחות הפיזית המוטורית של ילדים בגיל הרך .
- פיתוח מיומנויות הוריות והקניית ידע, כלים ויכולת החלטה ובחירה למול השירותים הקיימים, הדרישות החברתיות ומאפייני ושלבי הגדילה וההתפתחות של הילד, העצמת ההורים ופיתוח זהות ובטחון הורי.
- העצמת הצוות המטפל בילד, איתור וסינון ילדים מתקשים בתחומי התפתחות, בתחום הרגשי ובתחום ההורי בנייה והפעלה של תכנית התערבות חינוכית-אישית לכל ילד.
- פיתוח מערך הדרכה והעצמה של התושבים לקידום רווחת הילדים והקהילה.
- שיווק המרכז בעיר והכרת השירותים שאנו מספקים עם הפצת מידע בנושא התפתחות הילדים ונושאים שונים שקשורים למשפחה ולילד.

אוכלוסיית היעד

ילדים בגיל הרך (0 – 6) והוריהם הנמצאים בסיכון

מרכיבי התכנית

- קידום התפתחות הילד
- הדרכה והעצמת הורים
- העשרה, הדרכה ומניעה בגני ילדים
- הדרכת צוותים
- העשרה בקהילה
- פיתוח שירותים חסרים לאוכלוסיית הגיל הרך
- הנגשת שירותים
- פיתוח מנהיגות קהילתית וגיוס מתנדבים למען ילדים

הפעילות שבוצעה בסח'נין

הצעד העיקרי בסח'נין הוא פתיחת מרכז גיל רך "בראעם" בשנת 2007 שממנו יצאו לשטח התכניות הבאות. פועלים ב – 6 מוקדים המשרתים 860 ילדים והורים:

- איתור ילדים מתקשים : העסקת כוח אדם פארא רפואי בטיפות חלב.
- הכשרת כוח אדם ואנשי מקצוע העובדים בתחום הגיל הרך: השתלמויות באיתור ילדים עם קשיים ובסיכון למטפלות מעונות ומשפחותונים, סיעות גני ילדים, גנות.
- עידוד והגברת העבודה הרב מקצועית בין המסגרות המספקות שירותים לילדים בגיל הרך, ע"י קיום ועדות בין מקצועיות קבועות, הובילו לפתיחת גנים התפתחותיים בפיקוח משרד חינוך.

- הרחבת הפעילות של היחידה להתפתחות הילד לישבים בסביבה והרחבת סל השירותים הניתן לילדים ומשפחותיהן.
- הפעלת תכנית אוריינות במשפחה הערבית לילדים בגילאים שנה וחצי עד שלוש ויישומה בקרב כל המשפחות המוכרות במרכז הגיל הרך .
- המרכז הינו מרכז הכשרה מוכר ע"י מוסדות אקדמאיים: דרך מרכז הגיל הרך נקלטים מדי שנה סטודנטים מהחוג לרפוי בעיסוק וסטודנטים מהחוג לעבודה סוציאלית להכשרה מעשית ארוכת טווח ומחוג להפרעות בתקשורת.
- הרחבת תוכנית מעגן ל - 50 גני החובה והטרם חובה.
- הפעלת מערך הדרכה ביתית: תוכניות הטף, אתג"ר, ראשית ואוריינות במשפחה. עובדים עם 100 משפחות בהם יש 400 ילדים מתחת לגיל 8.
- הפעלת 5 קבוצות הדרכה להורים וילדים מתחת לגיל 6. ההדרכה מתבצעת במרכזים השכונתיים.
- מתן טיפול דיאדי להורים וילדים. 72 ילדים מקבלים במשך שנה טיפול במרכז גיל הרך.
- מופעלים 3 מועדונים להורים וילדים ב- 3 שכונות בעיר, יומיים בשבוע, בהשתתפות שבועית של 50-60 ילדים.
- הפעלת שתי משחקיות בשעות הבוקר בתוך טיפות חלב.
- קייטנת קיץ ל - 150 ילדים בסיכון מדי שנה.
- ביצוע שני ימי עיון משותפים לאנשי מקצוע מתחומי החינוך, הרווחה והבריאות, כנס לנשים צעירות בהריון ראשון ואירוע חוויתי לאמהות ותינוקות (כ - 150 משתתפות).
- גיוס מתנדבות פנסיונריות למען בטחון ובטיחות תינוקות ופעוטות.
- הפעלת תוכנית ל"ומדים לשמור על עצמנו" לפי דוסו: השתתפו 20 גננות חובה בתכנית בנושא חינוך מיני וקיום סדנאות עם הילדים בגנים.
- מתבצעת תוכנית צעדים בריאים ב - 4 תחנות טיפות חלב. (4 קבוצות הורים מדי שנה) ל - 50 תינוקות ואמהותיהם עד גיל 9 חודשים.
- מתן טיפולים התפתחותיים פרא רפואיים ל - 70 ילדים באופן שבועי.

הערכה

- בחלק מהתכניות של תחום התפתחות הילד נעשתה הערכה בלתי פורמאלית המתבטאת בישיבת צוות רב מקצועי וסיעור מוחין לגבי מטרות התכנית, יעדים, הישגים, קשיים, דרכי פתרון וראיה עתידית. יש לציין שבחלק מהתכניות היה ניתן למדוד את ההישגים בצורה מדויקת בזכות איסוף המידע השיטתי שנעשה בתכניות כגון: מוקדי בריאות מטיפות חלב, טיפולים פרא רפואיים ביחידה, מעגן.
- בתכנית האוריינות מתבצעת הערכה על ידי דר' רחל יפעת מאוניברסיטת חיפה ומאיי-רס-ג'וינט מכון ברוקדייל.
  - מתוכנן שימוש בטפסי שביעות רצון עם הצוות המשתתף בתכניות ואוכלוסיית מקבלי השירות (הורים, גננות, מטפלות).
  - בתכניות הורים ומשפחה נעשתה הערכה לתכנית ע"י הרכזת, הערכה למדריכה הביתית ע"י המשפחה, והערכה למשפחה ע"י המדריכה הביתית. טפסי הערכה של האוניברסיטה העברית.

פרסומים ודוחות

- שני פירסומים להורים בערבית הוכנו ע"י צוות מרכז גיל הרך .
- עלון שנתי מפורט נכתב על התכנית החל מ- 2008, הוכן ע"י צוות המרכז
- פלאיר המסביר ומעדכן את הקהילה בהישגים ובחידושים הוכן ב- 2009 ע"י צוות הגיל הרך בתכנית התחלה טובה.
- חוברת המתארת את תוכנית האוריינות הוכנה ע"י צוות האוריינות.
- חוברת על תוכנית אחרי הצלצול לכיתות א', הוכנה ע"י צוות התוכנית.

שותפים ומממנים

אשלים, קרן פירי, קרן ניו-יורק באמצעות קרן קרב. עיריית סכנין

פרטי התקשרות

מנהלת התכנית באשלים:

נעה בן דוד-ג'רסי, טלפון: 02-6557266, נייד: 050-7569899, מייל: noabdq@jdc.org.il

מנהלת יישובית: יוסרא סלימן, נייד: 050-7402197, מייל: yosrak@walla.com

הכשרת בני נוער ליזמות עסקית – NFTE (2008–2011)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

אשלים – העמותה לתכנון ולפיתוח שירותים לילדים ובני נוער בסיכון ומשפחותיהם

הרקע לתכנית

תוכנית NFTE היא כלי עבודה שאינו מתייג, אוניברסלי, עם בני נוער במצבי סיכון שעבורם עיסוק ושיח על עבודה, עסקים וכסף מרתק. כך קל יותר למשוך אותם להתפתח ולהתמיד במערכות האלטרנטיביות בהן הם לומדים, כתנאי להימצאותם בתוכנית, וללמוד כישורי חיים רכים ומיומנויות מסוגלות תעסוקתית ככלי הכנה לעתיד.

התוכנית נוסדה על ידי הקרן הלאומית ללימוד יזמות בארה"ב ועוסקת בהכשרת בני נוער ליזמות עסקית במטרה לשלב אותם בקהילה כבוגרים עצמאיים. הארגון הוקם בשנת 1987 בניו יורק, פועל בלמעלה מ-30 מדינות והכשיר למעלה מ-150,000 בני נוער וכ-3,700 מורים.

אשלים מפעיל את התוכנית בישראל זו השנה הרביעית ב-34 מסגרות שונות ברחבי הארץ, בשותפות עם מינהל חברה ונוער במשרד החינוך, אגף תקון במשרד הרווחה ורשת אורט. התוכנית הכשירה עד כה למעלה מ-160 מנחים וכ-1,000 בני נוער.

מטרות התכנית

- התערבות בסביבת בית הספר לקידום תלמידים על רצף הסיכון.
- מתן כלי נוסף לאנשי מקצוע העובדים עם בני נוער במסגרות אלטרנטיביות, שחוו כשלונות רבים ומתקשים להתמיד בסביבה לימודית עיונית. הכשרת המורים מאפשרת לתלמידים לחוות חוויות הצלחה.
- קבלת הסמכה מקצועית של NFTE העולמית.

אוכלוסיית היעד

בני נוער מכתות י-י"ב הנמצאים במצבי סיכון ולומדים במסגרות שאינן עיוניות בעיקר בפריפריה.

מרכיבי התכנית

המרכיבים העיקריים הם הכשרה מקיפה ולאחריה עבודה מעשית עם תלמידים במצבי סיכון, הוריהם ומחנכיהם.

תוכנית הלימודים מורכבת מהכשרה בת 54 שעות למנחים ממסגרות חינוכיות שונות כמו מורים, מדריכים, אנשי טיפול וכן מ-65 שעות לימוד בכתות. הלמידה מתקיימת באמצעים חווייתיים שבהם בני הנוער יכולים לחוות הצלחות ולהרגיש בפעם הראשונה את מחיאות הכפיים על פרזנטציה מוצלחת וקבלת פרס על עשייה קבוצתית ועוד.

התוכנית מכילה תכנים שונים הנוגעים להקמה ולתפעול של עסק: החל מתכנים "רכים", כגון חשיבה יצירתית, פיתוח רעיון, ניתוח הזדמנות, שיווק ופרסום, ניהול מו"מ; וכלה בתכנים פיננסיים כגון תמחור והמחרה, תזרים מזומנים, החזר השקעה ועוד. התלמידים מיישמים את התכנים הנלמדים בעבודה צוותית ובכתיבה משותפת של תכנית עסקית לרעיון אותו פיתחו.

התוכנית מחזקת אצל אותם בני נוער את חשיבות התכנון, כישורי חיים רכים, למידה של מקצועות יסוד כמו חשבון ושפה. מיומנויות אלה מקדמות את היכולת להשתלב בעולם העבודה והעסקים בעתיד ולהפוך "חכמת הרחוב" לחכמה עסקית, אשר תעזור להם להיות בעלי נקודת פתיחה כלכלית בעולם העבודה עתידי.

תכנית הלימודים כוללת תכנים כגון: מבוא ליזמות, כלכלה ושיווק; הכרת מושגי המפתח בתחום; פיתוח רעיונות וניתוח הזדמנויות; ביצוע בדיקות היתכנות ומחקרי שוק; הכנת כתנית עסקית; הכרת אופן הניהול השוטף של העסק ועוד.

פעילות

- התוכנית פועלת בקרב נערות ונערים ומותאמת ברגישות תרבותית למגזרים שונים : המגזר הערבי , המגזר החרדי ועולים חדשים.
- פותחו חומרי לימוד רגישי תרבות והותאמה הכשרה למנחים ממגזרים שונים.

הערכה

התוכנית הוערכה על ידי מאיירס-ג'וינט מכון ברוקדייל.דו"ח סופי של התוכנית יפורסם ב – 2011.

פרסומים ודוחות

דו"ח סיכום שנה הכולל היבטים של תכנים, תהליכי תכנון , ארועי התוכנית וכן הערכות לקראת השנה הבאה ומעקב אחרי תהליכי הטמעה של התוכנית.

שותפים ומממנים

ג'וינט - אשלים, מתן – משקיעים בקהילה , NFTE העולמית , הבנק הבינלאומי הראשון

פרטי התקשרות

נויא ברעם, מנהלת ארצית תוכנית נקודת מפנה , ג'וינט אשלים
נייד : 0506623795 , מייל: noyab@jdc.org.il

תב"ת – תנופה בתעסוקה

www.tevet4u.org.il

אשת חיל (2008-2011)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

תב"ת – תנופה בתעסוקה

הרקע לתכנית

באוכלוסיית המובטלים במדינת ישראל ישנן נשים רבות שמנותקות מעולם העבודה תקופות ארוכות. בהן כאלה, שמעולם לא היו חלק ממעגל העבודה. חזרה לעולם העבודה או כניסה ראשונית לעולם העבודה יכולה להיות מלווה בקשיים רבים הנובעים מהיעדר משאבים אישיים מתאימים כמו הכרות עם עולם העבודה, כלים ומיומנויות רלוונטיים, שפה ועוד.

קשיים ייחודיים קיימים בשילובן של נשים בעולם העבודה במיוחד אלה הבאות מחברות מסורתיות בהן מעמדה ותפקידיה של האישה אינם כוללים עבודה מחוץ לבית. חשיבות השייכות למעגל העבודה הינה קריטית לאוכלוסיות אלה מההיבט הכלכלי, הוספת מפרנס למשפחה או במשפחות חד הוריות במעבר מגמלאות ביטוח לאומי לפרנסה. ישנם היבטים נוספים לשילובן של נשים בעולם העבודה כמו העצמה והתפתחות אישית, שילוב חברתי ועוד.

מטרות התכנית

- שילוב בעבודה של נשים מרוחקות/מנותקות ממעגל העבודה.
- שיפור ושדרוג תעסוקתי של נשים שהשתלבו במעגל העבודה.
- הטמעת תהליכי מוביליות חברתית.

אוכלוסיית היעד

25-30 נשים אמהות שמעולם לא יצאו לעבוד מחוץ לבית עם פוטנציאל ורצון להכניס שינוי לחייהן.

מרכיבי התכנית

הכנה לקראת יציאה לעבודה

ההכנה נעשית על ידי סדנא בת כ- 30 שעות בקבוצה של כ-25 נשים. הסדנא כוללת הכרות עם עולם העבודה, כלים ומיומנויות להשתלבות בעבודה, משפחה ועבודה, וכן סיור למקומות עבודה והכרות עם חוקי עבודה רלוונטיים.

השמות אישיות

רכזת ההשמה מסייעת לנשים לאתר מקומות עבודה ולהשתלב בהן תוך התאמה הדדית בין מקום העבודה ודרישותיו ליכולות וציפיות האישה. לאחר ההשמה ממשיך תהליך הליווי והמעקב. תמיכה וליווי לנשים משולבות בעבודה.

"מועדון אשת חיל" המהווה מסגרת ומקור לתמיכה ולמתן ידע וכלים שמטרתם מניעת נשירה מעבודה, יצירת יציבות תעסוקתית וחשיבה על אפשרויות קידום. המועדון פתוח בפני נשים עובדות ולא עובדות.

קידום תעסוקתי - אישי וחברתי

פתיחת אפשרויות לקידום תעסוקתי: סיוע בשיפור ושדרוג של מקומות העבודה, הגדלת היקפי משרה, שדרוג מקצועי, אישי או קבוצתי בתחומי השפה, שימושי מחשב בסיסיים ומלגות אישיות להכשרה מקצועית.

מנהיגות תעסוקתית

הקניית כלים לקבוצה נבחרת מתוך מועדון אשת חיל, במטרה להכשירן להיות מובילות, מסייעות ותומכות לנשים בתהליך כניסה לעבודה.

הפעילות שבוצעה בסח'נין

- קורס הכרת המחשב
- סדנא להקניית כישורים רכים בחיפוש עבודה
- סדנא לעברית תעסוקתית מדוברת
- סיורים במקומות תעסוקה
- השמות בפועל בעבודה

הערכה

מכון מסאר בראשותו של דר' ח'אלד אבו עסבה מלווה את התכנית מטעם תבת.

פרסומים ודוחות

נוסח סופי של הדוח יתקבל בקרוב

שותפים ומממנים

יזמות קרן אברהם ותבת.

פרטי התקשרות

מנהל התכנית בתב"ת: נורית לפידות, נייד: 050-7237910, מייל: NuritL@jdc.org.il
רכזת בשטח: הדיל זבידאת, נייד: 050-9883589, מייל: hdel26@walla.com

אפיקים (2009-2011)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

תב"ת – תנופה בתעסוקה

הרקע לתכנית

מטרת תכנית אפיקים לסייע לצעירים בקצה התחתון של הרצף התפקודי- נורמטיבי בגילאי 18-25 להשתלב בשוק העבודה במסלול משמעותי ולטווח ארוך. "אפיקים" פונה לצעירים המוגדרים "מודרים"; נטולי עורף משפחתי-כלכלי שאינם נוטלים חלק פעיל במעגלי החברה הנורמטיביים, ומתאפיינים באי-התאמה ונשירה ממסגרות תעסוקתיות ארוכות טווח. מטרת התכנית הנה השתלבות מוצלחת לטווח הארוך של צעירים אלו בשוק התעסוקה, וזאת על ידי פיתוח תכנית מערכתית כוללת אשר תאפשר איגום משאבים והתווית שיתופי פעולה בין ארגוניים. התכנית פועלת משנת 2007 בשישה יישובים והשתתפו בה עד כה 150 צעירים אשר קיבלו הזדמנות לשנות את אורחות חייהם ולהבטיח את עתידם המקצועי והאישי.

מטרות התכנית

מטרת-העל של התכנית היא ליצור מודל התערבות לשילוב איכותי וארוך טווח של צעירים מודרים בשוק התעסוקה.

אוכלוסיית היעד

צעירים "מודרים" בני 18-25, נטולי עורף משפחתי-כלכלי, גברים, רווקים, אינם עובדים באופן מסודר, אינם בגדר מחפשי תעסוקה, מתקשים בהשתלבות במסגרות הלימודיות-תעסוקתיות.

מרכיבי התכנית

- גיוס ומיון
- סדנא קבוצתית
- ליווי ואימון אישי
- השמה ראשונה
- הכשרה מקצועית
- השמה במקצוע

הפעילות שבוצעה בסח'נין

גיוס משתתפים למחזור ראשון, סדנא קבוצתית, ליווי פרטני, אבחונים תעסוקתיים והשמה (13 מסיימים) גיוס משתתפים למחזור השני אשר התחיל לפעול באפריל 2011 עם 17 משתתפים

הערכה

מתבצעת הערכה לתכנית הארצית ע"י חברת "משב- מחקר ישומי".

פרסומים ודוחות

תוצאות ההשמה האיכותית נמדדות אחת לחצי שנה.

שותפים ומממנים

תב"ת, משרד הרווחה – השירות למתבגרים צעירות וצעירים, הרשות המקומית.

פרטי התקשרות

מנהלת התכנית בתב"ת: אסנת אלנתן, נייד: 050-5321730, מייל: osnate@jdc.org.il
מנהלת מקצועית ארצית: טלי יוחננוף, נייד: 0507551987, מייל: tali.yohananof.@gmail.com
רכזים בשטח:

עו"ס גאדה גנאמה, נייד: 050-2129849, מייל: Gmh4u@hotmail.com
שאדי גנאים, נייד: 0504408461, מייל: shadugh7@hotmail.com

רשות מקדמת תעסוקה, השכלה וקהילה (2010-2011)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

תב"ת – תנופה בתעסוקה

הרקע לתכנית

- שיעור הבלתי מועסקים מוערך ב 40% בממוצע בישובים היהודיים ו 60% בישובים הערביים. אוכלוסיית המגזר הערבי מתמודדת בסביבה תעסוקתית מורכבת. החסמים הניצבים בפני אוכלוסייה זו במציאת מקורות פרנסה הינם מגוונים אך ניתן לסווגם לשלוש קבוצות:
- חסמים מערכתיים - גאוגרפיים ופוליטיים (למשל, היצע תעסוקה מוגבל הנובע ממוקום בפריפריה, מחסור בשירותים תומכים ובתשתיות פיזיות, בעיות ניידות בשל ריחוק גאוגרפי ממוקדי תעסוקה ואפשרויות תחבורה מצומצמות)
- חסמים קהילתיים - מבניים ותרבותיים (למשל, נורמות חברתיות המגבילות את האפשרויות העומדות בפני נשים להשתלב בשוק העבודה ועוד)
- חסמים אישיים (למשל, עבר תעסוקתי והשכלתי לא מתאים לצרכי שוק העבודה)
- שיעור הלא מועסקים בקרב אוכלוסייה זו עומד על 60% כאשר בולטות שתי מגמות:
- השיעור הנמוך של נשים המשולבות בשוק העבודה - 18.7% .
- שיעור גבוה של ילדים מתחת לגיל 18 אשר עומדים להצטרף בשנים הבאות לשוק העבודה כאשר האופק התעסוקתי העומד בפניהם הוא מוגבל (שיעור התושבים בגילאי 19-64 הינו 48.4% לעומת 56.4% יהודים).
- קושי לאקדמאים ערביים למצוא תעסוקה הולמת כישורים ומיומנות.
- חשוב לציין כי עבור החברה הערבית חסם משמעותי נוסף הייחודי לו והוא נכונות נמוכה של הסקטור הציבורי והפרטי להעסיק ערבים. חסם זה מעצים את הקשיים האובייקטיביים להשתלב בתעסוקה בשוק עבודה מצומצם אובייקטיבית (במיוחד בצפון).

בסביבה מורכבת זו בה הממשל המרכזי מתקשה לספק לאוכלוסייה זו שירותים או תמיכה כלכלית להתמודדות במצבי משבר תעסוקתי, מתעורר הצורך הדחוף להיערך למתן פתרונות תעסוקתיים לאוכלוסייה, הן בצפון והן במרכז.

המודל של רשות מקדמת תעסוקה השכלה וקהילה בא במטרה להעלות נושא התעסוקה לסדר היום הציבורי של הרשות באמצעות "שולחן עגול" בהובלת הרשות המקומית המרכז את כל הגורמים המעורבים באופן ישיר ועקיף בתחום התעסוקה לאיגום משאבים מקצועיים וכספיים לטובת פיתוח תכניות התערבות לשיפור יכולת תושבי הרשות להשתלב בתעסוקה עצמאית ושכירה. לצד השולחן העגול וכזרוע שלה, מופעל מערך מגוון של שירותים תעסוקתיים פרטניים לתושבים לצד הפעלת תכניות לגיוס הקהילה לחשיבה וביצוע תכניות עבור אוכלוסיית היעד.

מטרות התכנית

התכנית "רשות מקדמת תעסוקה" נועדה להעלות את נושא התעסוקה לסדר היום הציבורי ברמת ההנהגה המקומית. מטרת העל של התכנית להגדיל את מספר תושבי הרשות המקומית המתפרנסים מעבודתם ולפעול לקידום המקצועי לאורך זמן. מטרות המשנה של התכנית:

- אחריות ומעורבות הרשות המקומית בנושא תעסוקה.
- הגברת הנגישות של התושבים למידע והזדמנות תעסוקתית

- שיפור רמת התעסוקה של התושבים והגדלת סיכויי השתלבותם בעבודה באמצעות פיתוח ההון האנושי
- קידום השכלה גבוהה
- העצמת הקהילה ושותפות תושבים לקידום התעסוקה ברשות
- קידום, יצירה ושימור של מקומות תעסוקה ביישוב ע"י שיפור מיומנויות היישוב והקהילה בקידום ופיתוח תעסוקה, וסיוע לרשויה"מ להציג תכניות להרחבת מקומות עבודה, מול גורמים שונים

אוכלוסיית היעד

כלל תושבי העיר סח'נין, נשים וגברים בגיל העבודה, בלתי משולבים בתעסוקה או שנמצאים בתת תעסוקה/פרנסה. אוכלוסייה זו סובלת מחסמים מרובים: אישיים, קהילתיים וסביבתיים - שוק תעסוקה קטן ולא מגוון, המציב חסמים של אפליה ודחייה על רקע ביטחוני מהזדמנויות תעסוקה.

מרכיבי התכנית

- שלב הקמת התשתית: פיתוח התשתית הפיזית, גיוס עובדים, גיבוש מנגנוני הפעלה וניהול, יצירת קשרים ראשוניים עם גורמים תעסוקתיים ביישוב ובאזור, מיפוי ראשוני של קהלי יעד, התחלת קשר עם מעסיקים והשגת משרות וגיבוש ראשוני של תכנית פעולה. הקמת ועדת היגוי מקומית הכוללת שותפים מהרשות מהמשלה, מעמותות וממעסיקים.
- שלב ההפעלה וההרצה: פעילות שוטפת מול קהל יעד תוך פיתוח מתמיד של מגוון מענים למגוון צרכים. בשלב זה ייווצרו הקשרים עם מעסיקים ופוטנציאל המשרות המוצע ילך ויגדל. מופעלים באופן שוטף מנגנוני יצירת הקשר עם קהל היעד והנגשת המידע ונעשות פעולות מגוונות לקידום יזמות. ככל שמתקדמים על פני ציר הזמן במהלך שלב זה, מגוון המענים הניתנים גדל, היקפי אוכלוסיית היעד הולכים וגדלים וישנה התחלה של פעילות בערוץ ההתערבות הקהילתי.
- שלב הביסוס והמיסוד והעמקת הפעילות: גיונה והקיפה. האתגר העומד בפני המרכז הוא כפול:
  - א. אתגר מקצועי בשלושה מישורים: גיבוש מדיניות תעסוקתית ליישוב, איתור קהלי יעד "מורכבים" וטיפול בהם, באמצעות מענים תעסוקתיים מגוונים, פיתוח תכניות לאוכלוסיות ייחודיות וביסוס מנגנונים קהילתיים.
  - ב. אתגר מבני: הבטחת המשך קיומו ופעולתו של המרכז המקומי. השקעת מאמץ מרוכז להשגת משאבים, מציאת מקורות יציבים ומיסוד מנגנוני הפעלה, גיוס תמיכה ציבורית ועוד מגוון פעולות לעיגון תודעתית ותקציבי של המרכז ביישוב. זהו שלב קריטי להבטחת מרכז תעסוקה מקומי לאורך זמן

הפעילות שבוצעה בסח'נין

- אישור ההתקשרות בין הרשות המקומית ותב"ת.
- חתימה על אמנה להפעלת המיזם.
- פרסום לקליטת מנהל ועובדים, שלבים ראשוניים לבחירת והכשרת התשתית הפיזית.
- החל מחודש יולי 2010 המרכז מאוייש מבחינת כח אדם כולל-מנהל, נתבת, רכז קשרי מעסיקים, רכזת השמה ורכזת הכשרה.
- ועדת היגוי יישובית מתכנסת באופן שוטף התכנסה בחודש יולי.
- המרכז החל בפעולות של שילוב בעבודה של פונים מתוך הרשות.
- הוקמו 5 פורומים:
  - הוקם פורום נשים עם ועדת מיפוי בראשות מגיד מסאלחה (משרד ראש המשלה); ועדת הכשרה בראשות מחמד קסום ממטי נצרת ובהשתתפות איסר דובדבני; ועדת מיקוד נשים בראשות מנאל נציגת העירייה; פורום צעירים; פורום השכלה מתוכו הוקמה ועדת מנהלים שתלווה ההתקדמות (כולל רכז הישגים); פורום לבעלי מוגבלויות.

- מתקיים קשר שוטף עם מעסיקים בסביבה.
- פתיחת 6 מסלולי כישורים רכים ובסיסיים, עברית למתחילים, עברית תעסוקתית, הכנה לעולם העבודה, יזמות עסקית.

הערכה, פרסומים ודוחו"ת

המיזם ילווה בהערכה של מאיירס ג'וינט מכון ברוקדייל, כחלק מהערכה כללית של תכנית רשות מקדמת תעסוקה. אין עדיין פרסומים.

שותפים ומממנים

תב"ת, עיריית סח'נין, השירות לעבודה קהילתית במשרד הרווחה, החברה למתנ"סים- מתנ"ס כפר מנדא, שירות התעסוקה, משרד התמ"ת, משרד ראש הממשלה, הרשות לפיתוח כלכלי בחברה הערבית, מט"י וגורמים תעסוקתיים וקהילתיים בעיר סח'נין.

פרטי התקשרות

מנהלת התכנית בתב"ת: רות ירון אמביה, נייד : 050-6389543, מייל: ruty@jdc.org.il
מנהל הפרויקט בישוב: מוחמד ג'נאים, נייד: 052-6444800 : info@namaa.co.il מייל,
מנהל בחברה למתנ"סים: חיים בוקסיס, נייד: 050-2116583, מייל: kini2007@gmail.com

אגף נכויות ושיקום

www.jdc.org.il/disability

מרכז אזורי לחיים עצמאיים (החל מ-2010)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

אגף נכויות ושיקום במסגרת תכנית מסירה ומסד נכויות

הרקע לתכנית

המרכזים לחיים עצמאיים נוסדו מתוך אידיאולוגיה וצורך של אנשים עם מוגבלות לפתח שירותים המותאמים להם, כפי שהם תופסים את הצורך ואת המענה. המודל הוא מרכז רב-שירותי המספק שירות כוללני לקהילה, שמנוהל ומופעל על ידי אנשים עם מוגבלות ומיועד להם. המרכז מלווה את כל תהליכי החיים ומפעיל תכניות התומכות בחיים עצמאיים של אנשים עם מוגבלות; חלק מהתכניות פועלות להשגת שינוי חברתי, וחלקן מספקות מענים קונקרטיים לנכים. המרכז בסח'נין הוא אחד מרשת של 6 מרכזים שהוקמו ברחבי הארץ ופועל במודל אזורי.

מטרות התכנית

- לאפשר לאנשים עם מוגבלות לנהל אורח חיים עצמאי בקהילה ולשלוט בחייהם.
- להבטיח את מיצוי זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות לקבל שירותים ומשאבים מכל המוסדות הקיימים ושיווין הזדמנויות

אוכלוסיית היעד

- אנשים עם מוגבלות ובני משפחותיהם
- עמותות נכים
- אנשי מקצוע מהשירותים הפורמליים
- קובעי מדיניות וסוכני שינוי בחברה הערבית

מרכיבי התכנית

- חיזוק קבוצת המנהיגות של הנכים בסח'נין ובאזור
- הפעלת מרכז מידע אזורי ויעוץ עמיתים בשיתוף "קהילה נגישה"
- הרחבת פעילות המילבתון בסח'נין ובאזור
- קידום סוגיית נשים עם מוגבלות ופיתוח שירותים עבורן
- פיתוח שירותי פנאי להפגת בדידות
- קידום הקמת שירותים לאנשים עיוורים וכבדי ראייה באזור סח'נין בשיתוף הרשות המקומית ומשרד הרווחה (יזמה של לשכת הרווחה בשיתוף אלמנאל)
- העלאת מודעות לצורכי הנכים ושינוי עמדות וסטריאוטיפים
- הרחבת הפעילות של פורום עמותות נכים בסח'נין ובאזור לתיאום ולפיתוח של יוזמות משותפות
- פיתוח יוזמות תעסוקתיות
- גיוס משאבים והרחבת מקורות המימון של המרכז לחיים עצמאיים

הפעילות שבוצעה בסח'נין

- הרצאות, סדנאות וקורסים לאנשים עם מוגבלות
- ימי עיון לציבור הנכים ולקהל הרחב
- הפעלת מילבתון
- הפעלת מרכז מידע אזורי בנושא זכויות ושירותים לאנשים עם מוגבלות

הערכה

- פעילות המרכז מתועדת באופן שוטף על כל מרכיביה
- המרכז בסח'נין ישתתף בהערכת כל המרכזים שברשת

פרסומים ודוחות

• אין עדיין

דפי מידע ועלונים (בערבית)

עלון הסברה על המרכז וחומרים רבים באתר האינטרנט של עמותת אלמנאל והמרכז

שותפים ומממנים

התכנית מתבצעת על ידי מסד נכויות – ממשלת ישראל, ג'וינט-ישראל, קרן משפחת רודרמן; ג'וינט-ישראל דרך תכנית מסירה. עמותות: אלמנאל, מילב"ת מממנים: קרן יד הנדיב, מסד נכויות.

פרטי התקשרות

ג'וינט-ישראל:

אביטל סנדלר-לף, טלפון: 02-6557236, נייד: 050-7651437, מייל: avitals@jdc.org.il

רנדי גרבר, טלפון: 02-6557156, נייד: 050-9557108, מייל: randig@jdc.org.il

סועד דיאב, נייד: 050-8996043, מייל: soaaudd@jdc.org.il

עמותת אלמנאל:

מרואן בדראן, יו"ר העמותה, נייד 050-4736929, מייל mrwan046@netvision.net.il

האנא שלאעטה, טלפון: 04-6741455 נייד: 050-4407449, מייל: hana@alislam-mosen.co.il

יאסין גנאים, טלפון: 04-6741455 נייד: 052-3725605, מייל: yasen.gha@windowlive.com

קהילה תומכת חיים עצמאיים לנכים (2006-2011)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

אגף נכויות ושיקום ומסד נכויות

הרקע לתכנית

הנכים המבוגרים בישראל מהווים כ-18% מכלל האוכלוסייה בגילאי 18 - 65. רובם חיים בקהילה. מספרם של הנכים המבוגרים בחברה הערבית הוא 170,000 מתוכם 95,000 בעלי מוגבלות קשה. העלייה במספר הנכים בישראל ובתחלת החיים שלהם מלווה בעלייה הדרגתית בתודעת הנכים ובתודעתם של קובעי המדיניות, אנשי המקצוע והציבור הרחב, כי גם אנשים נכים יכולים לעבוד, להתנדב ולתרום לקהילה. הדבר מוביל לפיתוח מודלים של שירותים התומכים בחיים עצמאיים ופעילים של נכים בקהילה. קהילה תומכת לנכים. קהילה תומכת לנכים היא שירות חדשני כזה. בשנים 2002 – 2011 הוקמו 23 קהילות תומכות לנכים ביניהן בסח'נין ובנצרת. התכנית משרתת את האוכלוסייה הערבית גם בעכו, חיפה, מעלות-תרשיחא ודרום ת"א.

מטרות התכנית

- לפתח שירות המסייע לחיים עצמאיים של נכים חיים בקהילה.
- לעודד את הנכים לפעול לשיפור איכות חייהם בקהילה.
- לגבש מודל שמתאים לאזורים שונים מבחינה סוציו-דמוגרפית ומבחינת מערך השירותים.

אוכלוסיית היעד

נכים מבוגרים (בגילאים 18 עד 65), עם סוגים שונים של מוגבלות (פיזית, חושית, נפשית וקוגניטיבית), חיים בדירותיהם בקהילה ובני משפחותיהם.

מרכיבי התכנית

התכנית מספקת, סל שירותים המסייעים לאדם הנכה החי בקהילה להתמודד עם מצבי חירום, לתפקד באופן עצמאי ובכבוד, להיות מעורב בקהילה, לתרום לה ולהיתרם ממנה. החברות בתכנית כרוכה בתשלום חודשי. סל השירותים כולל:

- אב קהילה זמין לנכים במשך 24 שעות (להתייעצות, לשיחה, לבקשת עזרה מיידית).
- עובדת סוציאלית המסייעת במימון זכאויות ובתיווך לשירותים. העובדת הסוציאלית גם מרכזת את התכנית ואחראית על גיוס והפעלת מתנדבים לסייע לחברי התכנית.
- חיבור למערכת מצוקה למצבי חירום (אמבולנס, הרמה מנפילות, שריפה, משטרה וכו').
- שירותי רופא בלילה, בסופי שבוע ובחגים-24 שעות ביממה, בעלות מוזלת.
- תיקונים קלים והתאמות בבית (כמו תיקון תריס, החלפת נורות, הגבהת כיסא, התקנת מעקה אחיזה).
- תיקונים קלים באביזרי עזר (כיסא גלגלים, הליכון, מכשור רפואי ביתי) וסיוע בהעברת העזרים לסדנת תיקונים.
- סיוע בהבאת תרופות, בעריכת קניות ובליווי לטיפולים רפואיים.
- תיווך בשירותי הסעה לנכים שאין להם רכב מונגש.
- פעילות חברתית, בחלקה משולבת בפעילות הקהילתית הרגילה ובחלקה מותאמת לצרכים הייחודיים של הנכים.

הפעילות שבוצעה בסח'נין

- הקהילה התומכת בסח'נין הוקמה בשנת 2006 ומונה 112 חברים נכים. הקהילה משרתת 566 נפשות ביניהם 112 ילדים עד גיל 18.
- התכנית בסח'נין מופעלת על ידי עמותת השלום הנהנית ממעטפת הג'וינט להבטחת איכות השירות, הכוללת: ידע תורתי, מערך הדרכה, מערך שיווק והטמעה, תוכנה לניהול התכנית ומחקר מלווה.

- החל ממאי 2009 משרד הרווחה והרשות העירונית אחראים למימון והפעלת התכנית.

הערכה

מחקר הערכה, על ידי ד"ר אבי גריפל, המלווה את התכנית משלב הפיתוח ועד להשלמת ההתבססות של 23 הקהילות (2012).

פרסומים ודוחות

- ברושור התכנית בסח'נין בערבית.
1. ד"ר אבי גריפל וליאת הבר (2011). **קהילה תומכת חיים עצמאיים לנכים**, 2007-2009, המוסד לביטוח לאומי, מפעלים מיוחדים 46, ג'וינט ישראל, היחידה לנכויות ושיקום.
  2. ד"ר אבי גריפל ועינת שטיין (2007). **הערכת שלב היישום של מודל קהילה תומכת לנכים**. דוח ביניים.
  3. רונית גולדינר ותמרה ברנע (2008). **מדריך לתכנון, הקמה והפעלה של קהילה תומכת לנכים**. ג'וינט ישראל, המוסד לביטוח לאומי, משרד הרווחה והשירותים החברתיים.
  4. איילת ברג-ורמן (2005). **הערכת שלב הפיתוח של מודל קהילה תומכת לנכים בירושלים**. מאיירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל (דוח פנימי).
  5. תמרה ברנע ורונית גולדינר (2005). **קהילה תומכת חיים עצמאיים לנכים: מודל ניסיוני**. ג'וינט ישראל, יחידת נכויות ושיקום. לגרסאות 2003, 2004 היו שותפים נדים שיבאן ורנדי גרבר.

שותפים ומממנים

משרד הרווחה והשירותים החברתיים, משרד הבריאות, המוסד לביטוח לאומי, עיריית סח'נין, הפדרציות היהודיות בצפון אמריקה וג'וינט ישראל. ההפעלה השוטפת של התוכנית עברה לאחריות משרד הרווחה. הג'וינט ממשיך לפתח מרכיבים חדשים כגון שילוב נפגעי נפש ובעלי מוגבלויות קוגניטיביים, באמצעות מסד נכויות.

פרטי התקשרות

מנהלת התכנית: רונית גולדינר, טלפון: 02-6557572, נייד: 050-2036540, מייל: ronitg@jdc.org.il
רכזת התכנית: האנא שלאעטה, נייד: 057-6748623, 050-4407449, מייל: hana@alislam-mosen.co.il
אב קהילה: בדראן בדארנה, נייד: 057-6748622, מייל: Badarne1@walla.com

מילבתון (2007-2011)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

אגף נכויות ושיקום במסגרת תכנית מסירה

הרקע לתכנית

קיים מחסור בידע, בהכונה ובייעוץ בשפה הערבית בכל הנוגע לאבזרי עזר. הנגשת מידע ומתן ייעוץ בשפה זו, על-ידי אנשי מקצוע המתמחים בתחום הפתרונות הטכנולוגיים (אבזרי עזר) ועל-ידי אנשים עם נכויות מהחברה הערבית, יביאו לניצול אמצעים ופתרונות קיימים ולשיפור איכות חייהם של אנשים עם מוגבלות.

מטרות התכנית

להנגיש לחברה הערבית את המידע והשירותים הניתנים בנושא אבזרי עזר והשירותים הניתנים על ידי מילב"ת באמצעות הקמת מרכז ייעוץ מקומי. מילב"ת עוסקת במתן מידע, בייעוץ ובהדרכה בכל הקשור לאבזרי עזר, להתאמת הסביבה ולפתרון בעיות באמצעות טכנולוגיה מסייעת בכל תחומי החיים.

אוכלוסיית היעד

- נכים מבוגרים: גברים ונשים
- בני משפחה של אנשים עם מוגבלות
- אנשי מקצוע

מרכיבי התכנית

ייעוץ אישי משפחתי וקהילתי בנושא אבזרי עזר.

הפעילות שבוצעה בסח'נין

- מתן הרצאות ועריכת סדנאות בערבית, המיועדים לעודד את האוכלוסייה לנצל אמצעים ופתרונות קיימים. זאת, לשיפור איכות החיים של אנשים עם מוגבלות ולהגברת העצמאות התפקודית שלהם.
- הקמת תצוגה קבועה בעמותת אלמנאל בה דוגמאות לאבזרי עזר.
- הכשרת מתנדבים לסיוע לרכז התכנית באיתור אנשים עם מוגבלות, והפנייתם לייעוץ בנושא
- הכשרה למתנדבים – נאמני אבזרי עזר.

פרסומים ודוחות

חוברת "חיים בטוחים לנכים" בשפה הערבית, המתארת את נושא השימוש באבזרי עזר.

שותפים ומממנים

מילב"ת: 03-5303739, המרכז הישראלי לאבזרי עזר, עמותת אלמנאל, ג'וינט ישראל.

פרטי התקשרות

מנהלת התכנית באגף נכויות ושיקום: אביטל סנדלר-לף, טלפון: 02-6557236, נייד: 050-7651437,

מייל: avitals@jdc.org.il

סועאד די'אב, מנהלת תכניות במסירה, טלפון: 02-6557547, נייד: 054-5771120,

מייל: soaaudd@jdc.org.il

רכז ארצי - מילבת: חמודי איכתילאת, נייד: 050-9888477, 052-6566888, מייל:

Hamoudeh@milbat.org.il

מסירה (מסע) לקידום מעמד הנכים בחברה הערבית בישראל (2013-2006)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

אגף נכויות ושיקום במסגרת תכנית מסירה

הרקע לתכנית

בשעה שמעמדם ושילובם של הנכים בחברה היהודית מתקדם והולך, שיפור מעמד הנכים בחברה הערבית בישראל נמצא עדיין בפיגור רב. הסיבות לכך תלויות בגורמים ממלכתיים ומקומיים וגם בנכים עצמם, המתקשים לחולל את השינוי הנדרש ללא סיוע משמעותי. עם זאת, בהדרגה, גם בחברה הערבית מתפתחים בשנים האחרונות מודלים מוצלחים של פעילות, של שירותים ושל עמותות נכים למען נכים. במסגרת כל אלה מתפתחים גם נכים מנהיגים.

על רקע זה בחר האגף לנכויות ושיקום לפתח את תכנית "מסירה" - תכנית התערבות כוללת, הבנויה על מינוף מודלים מוצלחים ופיתוח שירותים ותכניות, העשויים ליצור שינוי מערכתי. כל זאת, באמצעות אנשי מקצוע ונכים מהחברה הערבית. "מסירה" פועלת לחיזוק עמותות של נכים ומשפחותיהם וטיפול מנהיגות של נכים. במסגרת זאת פועל פרויקט קידום מעמד בעלי היכולות הייחודיות בעיר סח'נין ובאזור

מטרות התכנית

- ליצור שינוי משמעותי במעמד אנשים עם מוגבלות בסח'נין ולקדם את שילובם בקהילה.
- לפתח עבור הנכים שירותים מותאמים לתנאים הייחודיים בסח'נין.
- לסייע בחיזוק עמותות הנכים למען נכים ומנהיגות הנכים לשינוי חברתי ביישוב.
- להקים תשתית ארגונית וחברתית, שתמשיך את המהלך לאורך זמן.

אוכלוסיית היעד

- נכים ובני משפחותיהם
- עמותות נכים
- אנשי מקצוע מהשירותים הפורמליים
- קובעי מדיניות וסוכני שינוי בחברה הערבית

מרכיבי התכנית

- תכנון והפעלה של מסירה - תכנית כוללת, ארבע שנתית, הכוללת את מסלולי הפעילות הבאים:
- חיזוק עמותות של נכים ומשפחותיהם וטיפול מנהיגות של נכים.
- הנגשת מידע מותאם תרבות.
- שינוי עמדות וסטריאוטיפים בחברה הערבית ביחס לנכים.
- קידום הידברות בין-מגזרית סביב פיתוח שירותים לנכים ולמשפחותיהם.

הפעילות שבוצעה בסח'נין

- הרצאות, סדנאות וקורסים לאנשים עם מוגבלות
- ימי עיון לציבור הנכים ולקהל הרחב
- הקמת מילבתון
- הקמת מרכז מידע מקומי בנושא זכויות ושירותים לאנשים עם מוגבלות

הערכה

- התכנית מלווה בתיעוד הערכה שוטפת על כל מרכיביה, באמצעות טפסי משוב.
- בשנת 2009 התבצעה הערכה על ידי חוקרים ממכללת בית ברל.

פרסומים ודוחות

- טלי היוש, ג'יהד חאג' יחיא, עינת יצחק-מונסונגו (2010). **תכנית מסירה "מסע" לקידום מעמדם של הנשים עם נכויות בחברה הערבית בישראל (2006-2009) - דו"ח הערכה מסכם**. בית ברל.
- אביטל סנדלר-לף ויפעת שחק (2005). **הנכים בחברה הערבית בישראל: הזדמנות לשינוי חברתי**. ג'וינט ישראל, היחידה לנכויות ושיקום (בעברית, ערבית ואנגלית).
- **מסירה – דוח פעילות**: תיאור הפרויקטים בעברית וערבית.
- **דרשות בנושא יחס האסלאם לאנשים עם מוגבלות** (בערבית).
- סועאד דיאב, אביטל סנדלר-לף, (2011). **בריאות הנפש ונפגעי נפש בחברה הערבית בישראל, תמונת מצב על אזור המשולש**. אגף נכויות ושיקום, ג'וינט ישראל; קרן לזלו נ. טאובר

דפי מידע ועלונים (בערבית)

סרטון מסירה; ברושור מסירה (בעברית ערבית ואנגלית); מסירה – דוח פעילות (תיאור הפרויקטים); זכויות האדם החירש וכבד השמיעה; חוק שיקום נכי נפש בקהילה; בית בקהילה לאנשים עם מוגבלות שכלית; אנשים עם מוגבלות שכלית או נפשית בהליך הפלילי; מוקד מידע ופניות ציבור בשפה הערבית; מנגט – מוקד המידע; חיים בטוחים לנכים (אביזרי עזר); קהילה נגישה; זכויות עיוורים וכבדי ראייה - C.D; עלון מרכז המידע המקומי בסח'נין בנושא זכויות ושירותים לאנשים עם מוגבלות.

שותפים ומממנים

התכנית מתבצעת על ידי ג'וינט ישראל בשיתוף פעולה עם משרד הרווחה והשירותים החברתיים, משרד הפנים – האגף לעדות דתיות, המוסד לביטוח לאומי, נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות – משרד המשפטים, רשויות מקומיות. עמותות: אל-אמל, אלמנאל, אלמנארה לקידום העיוורים הערבים בישראל, ארגון מעונות נצרת – מרכז אלטופולה, ארגון "בזכות", החברה למתנ"סים, המכון לקידום החירש בישראל, מילב"ת, שתי"ל. מסאר - מכון מחקר, תכנון וייעוץ חינוכי, מומחים מהאקדמיה. מממנים: קרן יד הנדיב, קרן אלפרד באדר, קרן טאוב, קרן גולדברג וג'וינט ישראל.

פרטי התקשרות

מנהלת התכנית באגף נכויות ושיקום: אביטל סנדלר-לף, טלפון: 02-6557236, נייד: 050-7651437, מייל: avitals@jdc.org.il
מנהלת תכניות במסירה: סועאד דיאב, נייד: 050-8996043, מייל: soaaudd@jdc.org.il
רכזת בשטח: עו"ס האנאא שלאעטה, נייד: 050-4407449, מייל: hana@alislam-mosen.co.il

חיזוק עמותות (2008-2011)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

אגף נכויות ושיקום במסגרת תכנית מסירה

הרקע לתכנית

האגף לנכויות ושיקום מרכז מאמצים לפיתוח שירותים לאנשים עם נכויות בשיתוף עם עמותות של נכים למען נכים (עמית לעמית). עמותות אלה מפתחות שירותים חדשניים ויוצרות שינוי חברתי. המנהלים, המובילים את העמותות, הם מנהיגים בעלי חזון ויוזמה, הזקוקים לסיוע ולייעוץ בהסדרת מוסדות העמותה, בגיוס משאבים ובייעוץ ארגוני לפיתוח שירותים. הצורך בולט במיוחד בצפון הארץ ובחברה הערבית, שם קיימות מספר קבוצות של נכים הנמצאות בשלבי התארגנות, חלקן עדיין בשלב הקמת העמותה ויצירת התשתית לפעילות ולהבטחת קיומן. העמותות יהיו פלטפורמות לפיתוח שירותים ולקידום מעמד ומצב הנכים בעת חירום ובשגרה.

מטרות התכנית

- לחזק את המבנה הארגוני של העמותות על ידי קביעת כללים ונורמות עבודה משותפות והפנמתם, חלוקת תפקידים וסמכויות, קביעת תחומי אחריות, ועוד.
- להקנות למנהלי העמותות מיומנויות ניהול, פיתוח תכניות, אסטרטגיות של עבודה וגיוס משאבים.
- לבנות תשתית, אופקים ומסגרות לשיתופי פעולה והקמת רשתות לצורך כך.
- לפתח שירותים בארגונים אלה על מנת לקדם את שילובם בקהילה של אנשים עם מוגבלויות.
- לסייע, לתמוך וללוות את תהליכי גיוס הכספים.
- לחזק ולהעצים את מעמדם של אנשים עם מוגבלויות בקהילה.

אוכלוסיית היעד

כ-20 ארגונים מאזור הצפון, אשר מתייחסים לסוגיות של נכים מבוגרים. נציגת סח'נין היא עמותת אלמנאל.

מרכיבי התכנית

- בדיקת הצרכים בקרב כ-20 עמותות למען נכים בחברה היהודית והערבית.
- פיתוח תכניות התערבות שסייעו לעמותות בפיתוח משאבים, בפיתוח ארגוני, בייזום תכניות לנכים ובבניית השותפויות המתאימות.
- בניית מערך השתלמויות לפיתוח כלים בתחומים הרלוונטיים לארגונים
- בניית גרעין של ארגוני לבה, קבוצת מנהיגים נכים, כאשר עמותת אלמנאל ובסח'נין היא אחד הארגונים המובילים.

הפעילות שבוצעה בסח'נין

- הונחה תשתית ארגונית לתכנית: מונה רכז והוקמה ועדת היגוי המורכבת מנציגי השותפים ומנציגי עמותות מקומיות.
- נבנתה תכנית עבודה לעמותת אלמנאל.

הערכה

התכנית מלווה בטפסי משוב ממקבלי השירות.

פרסומים ודוחות

עתידי לצאת לאור מדריך לעמותות של אנשים עם נכויות, שיתבסס על הידע שיצטבר בפיתוח התכנית.

שותפים ומממנים

ג'וינט ישראל, הפדרציות היהודיות בצפון אמריקה ושת"ל.

פרטי התקשרות

מנהלת התכנית באגף נכויות ושיקום: אביטל סנדלר-לף, טלפון: 02-6557236, נייד: 050-7651437,
מייל: avitals@jdc.org.il
מנחה הפורום : פטריק לוי, טלפון: 04-9907952, נייד: 054-2203809, מייל: patric@netvision.net.il

קהילה נגישה (משנת 2001 ואילך)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

האגף לנכויות ושיקום במסגרת תכנית מסירה

הרקע לתכנית

תכנית "קהילה נגישה" פועלת בחברה היהודית והערבית להסרת מחסומים ומכשולים סביבתיים, חברתיים ותקשורתיים בפני הנכים. זאת, כמפתח לשילוב אמיתי של אנשים עם נכויות בקהילה ונשים עם נכויות באופן ארצי. התכנית כוללת: הקמת "שולחן עגול" יישובי, מיפוי צרכים, פיתוח תכניות פנאי, הכשרת פעילים, הסברה, הנגשת מידע, ועוד. במסגרת "מסירה" התרחבה הפעילות של "קהילה נגישה" בחברה הערבית: משמונה יישובים ל-13 (מתוך 50 יישובים). בין הקהילות החדשות, שתיים הן ביישובים הבדואים בדרום. בכל התכניות מושם דגש רב על התייחסות לנכים בחברה הערבית.

מטרות התכנית

- לבנות תשתית של כ-150 פעילים נכים בחמישה יישובים ערבים נוספים.
- לסייע לכ-500 אנשים נכים שייהנו מהשירותים השונים שיפותחו במסגרת התכנית.
- להנגיש לתושבים עם נכויות את תהליכי קבלת החלטות הנוגעות לחייהם.
- לפתח תכניות למתן מענה לצרכים ייחודיים לאנשים עם נכויות.
- בסח'נין היעד הוא לגבש גרעין של 30 פעילים.

אוכלוסיית היעד

כלל הנכים בקהילה עם דגש על נכים מבוגרים, בני 18 – 65.

מרכיבי התכנית

- מינוי רכז לפעילות ביישוב.
- גיוס כ-30 פעילים והכשרתם בקורס פעילים.
- הרחבת הנהנים (אנשים עם מוגבלות) משירותים המיועדים לנכים וללא נכים ביישוב.
- הכשרת יועצים עמיתים והקמה של מרכז ליעוץ עמיתים.
- פיתוח פעילות פנאי לנכים ביישוב.
- ייזום פעילות על ידי הפעילים, בהתאם לצרכים בכל יישוב: שינוי עמדות, הסברה, הוצאת חומרים, פרסום, הגברת הנגישות ביישוב, ועוד.
- השתתפות הנכים בפעילויות עירוניות המיועדות לנכים בפרט ולציבור הרחב בכלל, השתתפות נכים במוקדי קבלת החלטות.
- הכשרת פעילים ליצירת מוקדים לתיאום בין-ארגוני של שירותים לנכים ברמה היישובית.
- שילוב הפעילים בסח'נין במהלכים ארציים של התכנית כגון: הכשרות, רשת חברתית ועוד.

הפעילות שבוצעה בסח'נין

- הפעלת קו מידע טלפוני לנכים
- פרסום אמנה ליחס כלפי נכים
- יצירת גרעין מנהיגות נכים פעיל ומעורב חברתית בכל הסוגיות החברתיות
- הכשרת מתנדבים בתיכון בשיתוף עם פרויקט עמ"ן למען אוכלוסיית הנכים.

הערכה

הפעילות תלווה בהערכה

פרסומים ודוחות

עלון קהילה נגישה (בערבית)

שותפים ומממנים

משרד הרווחה והשירותים החברתיים, משרד הבריאות, משרד החינוך, המוסד לביטוח לאומי, רשויות מקומיות, עמותות נכים, איחוד הפדרציות היהודיות בצפון אמריקה, ג'וינט ישראל, החברה למתנ"סים.

פרטי התקשרות

מנהלת התכנית באגף נכויות ושיקום: אביטל סנדלר-לף, טלפון: 02-6557236, נייד: 050-7651437,

מייל: avitals@jdc.org.il

מוביל הפרויקט בסכנין: העו"ס בילאל שלאעטה, טלפון: 04-6741214, נייד: 050-7561237, מייל:

belalshalata@gmail.com

**אשל - האגודה לתכנון ולפיתוח שירותים
למען הזקן בישראל**

www.eshelnet.org.il

מרכז יום לקשיש (2004 – 2011)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

אש"ל - האגודה לתכנון ולפיתוח שירותים למען הזקן בישראל

הרקע לתכנית

הצורך במתן מענה לזקנים מוגבלים הזקוקים להתייחסות טיפולית, חברתית במשך שעות היום וכן "שחרור" המשפחה המטפלת במשך שעות הביקור.

מטרות התכנית

שמירת הזקן בקהילתו/בביתו תוך סיוע במתן שירותים תומכים. המשך תפקוד עצמאי ככל הניתן של הזקן.

אוכלוסיית היעד

זקנים תשושים ותשושי נפש

מרכיבי התכנית

- פעילות חברתית/תרבותית במרכז היום
- הסעה מהבית וחזרה
- תזונה וטיפול אישי לפי הצורך

הפעילות שבוצעה בסח'נין

הקמת 172 מרכזי יום ברחבי הארץ בשיתוף גורמים ממלכתיים וציבוריים הפעלתם על ידי העמותות למען הזקן תוך הכשרה והשתלמויות למנהלים ולצוות העובדים.
בסח'נין פועל משנת 2004 מרכז יום המשרת 120 מבקרים רשומים, בממוצע כ- 50 בממוצע ליום. השירות הינו אזורי לסח'נין, עראבה, דירחנא ועוד .

הערכה

שני מחקרי הערכה נעשו על ידי מאירס ג'וינט מכון ברוקדייל ב - 1995 ו ב - 2007 .

פרסומים ודוחות

חוברת פרוגרמה פיסית – הנחיות לתכנון ובניה (1991). אשל
חוברת פרוגרמה פיסית - הצטיידות והפעלה של מרכזי היום (1992). אשל

שותפים ומממנים

אשל, ועידת התביעות, המוסד לביטוח לאומי, משרד הרווחה, הרשות המקומית, קרנות פרטיות וציבוריות.

פרטי התקשרות

מנהל התכנית באש"ל: יעקב קבילו, טלפון: 02-6551733, מייל: yaacovk@jdc.org.il
מנהל המרכז: ראמי שלאעטה, נייד: 057-6748620, מייל: rami@alsalm-mosen.co.il

קהילה תומכת (2005 - 2008)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

אש"ל - האגודה לתכנון ולפיתוח שירותים למען הזקן בישראל

הרקע לתכנית

הצורך לסייע לזקנים הנזקקים לעזרה בבית ואין בידם או ברצונם לצאת לסידור מוסדי.

מטרות התכנית

- להשאיר את הזקן בקהילתו תוך מתן תמיכה ושירותים בסביבה הקרובה.
- המשך תפקוד עצמאי כלל הניתן בבית.

אוכלוסיית היעד

כלל זקני הישוב

מרכיבי התכנית

סל שירותים ביתי וקהילתי הכולל מוקד מצוקה למענה טלפוני, סיוע בתיקונים בבית, שירותים רפואיים ופעילות חברתית.

הפעילות שבוצעה בסח'נין

בסח'נין פועלת קהילה תומכת 2005, חברים בה 195 בתי אב, שהם 300 זקנים. מספקת סל שירותים של שכונה תומכת: שירותים רפואיים, לחצני מצוקה, שרותי אב שכונה ופעילות חברתית.

הערכה

לא התקיימה.

פרסומים ודוחות

חוברת על הקהילה התומכת ודרכי הפעלתה הופקה בשפה ערבית ב – 2005 ע"י עמותת השלום לטיפול בזקנים בסח'נין והאזור.

שותפים ומממנים

אשל, משרד הרווחה, עיריית סח'נין, עמותת השלום.

פרטי התקשרות

מנהל התכנית באש"ל: עזמי אג'מיל, נייד: 050-5752025, מייל: azmie@jdc.org.il
רכזת בשטח: עו"ס בשיר שהירה, נייד: 052-6007064, מייל: shahira@hotmail.com

בית חם (2007 - 2011)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

אש"ל - האגודה לתכנון ולפיתוח שירותים למען הזקן בישראל

הרקע לתכנית

תכנית בית חם פותחה ע"י המחלקה הרוסית של הג'וינט והופעלה בקרב זקנים בקהילות יהודיות במדינות חבר העמים. אשל, אימצה את התכנית והתאימה אותה לאוכלוסיה בישראל.

מטרות התכנית

- התכנית מיועדת לאנשים מבוגרים, בודדים ומנותקים שמסיבות שונות מבליים שעות רבות לבד, אינם פעילים במסגרות אחרות ואינם משתתפים בפעילויות תרבותיות וחברתיות.
- תכנית בית חם הינה כתובת לאנשים מבוגרים המבקשים להרחיב את קשריהם האישיים, למצוא שפה משותפת עם גברים ונשים בני גילם בעלי תחומי עניין ותחביבים משותפים – אקטואליה, מוסיקה, ספרות, היסטוריה, משחקי חברה ומגוון תחומים ופעולות אחרים.

אוכלוסיית היעד

זקנים בודדים

מרכיבי התכנית

מסגרת חברתית תומכת

הפעילות שבוצעה בסח'נין

נכון להיום יש 220 בתים חמים בכל רחבי הארץ לאוכלוסיות שונות של קשישים. בשנת 2010 מתוכנן לפתוח 30 בתים חמים חדשים. בסח'נין פועלת 3 תכניות "בית חם" משנת 2007 בהשתתפות 40 – 45 זקנים.

הערכה

הערכה בוצעה ע"י איילת ברג-ורמן וסוולטנה צ'חמיר ממאייירס ג'וינט מכון ברוקדייל, ינואר 2006

פרסומים ודוחות

חומר באינטרנט, פליירים של תכנית בית חם, שידור בערוץ 2 "60,70,80" על התכנית .

שותפים ומממנים

אשל, עמותת השלום למען הקשיש ומחלקת הרווחה של עיריית סח'נין.

פרטי התקשרות

מנהלת התכנית באש"ל: סופיה בוריסוב, טלפון: 02-6551733, מייל: sofiab@jdc.org.il

מרכז מידע רעות אשל (משנת 2005 ואילך)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

אש"ל - האגודה לתכנון ולפיתוח שירותים למען הזקן בישראל

הרקע לתכנית

בשנים האחרונות קצב הגידול של הזקנים גדל פי שניים מזה של האוכלוסייה הכללית ושיעור הקשישים מסך האוכלוסייה גדל אף הוא ומהווה 10% מהאוכלוסייה הכללית. היות שמרבית הזקנים חיים בבתייהם, נופל עיקר נטל הסיוע על משפחותיהם. המצב בו הזקן העצמאי מוצא עצמו – לעתים ללא התראה מוקדמת – מוגבל ותלוי בבני משפחתו או עומד בפני שינויים משמעותיים באורח חייו, הוא בדרך כלל מצב משברי לזקן ולמשפחתו. המשפחה נקלעת לעתים קרובות לסבך של בעיות הגורמות ללחץ ולמצוקה המשפיעים על כל תחומי החיים. היא נכנסת לתקופה של התלבטויות וחיפוש הפתרונות המתאימים מתוך האפשרויות המגוונות הקיימות. נקודת משבר שבה מתעורר צורך דחוף בייעוץ וסיוע למציאת פתרון, הוא הרגע בו משתחרר הזקן מבית החולים ואינו יכול להמשיך ולתפקד כבעבר. האינטרס הכלכלי של בית החולים הוא לפנות מיטות מהר ככל האפשר לשירות הסוציאלי. עקב לחץ העבודה השוטפת אין אפשרות לסייע באופן משמעותי לזקנים הנשלחים לביתם. שאלות קשות כגון, האם ניתן להשאיר את הזקן בבית ומהם התנאים נחוצים לכך, או האם יש מקום לשקול פתרון חוץ ביתי וכן, מהם היתרונות והחסרונות של הפתרונות השונים ואיך לאתר את הפתרון האופטימלי כל אלה מחייבים שתהיה כתובת מקצועית ואמינה להתייעצות ולמתן מידע לזקן ולמשפחתו, הן בקהילה והן בבתי החולים הכלליים.

מטרות התכנית

- סיוע בייעוץ בדבר הפתרונות המתאימים ביותר לזקן מבחינה תפקודית, כלכלית משפחתית וסביבתית.
- מתן מידע על המסגרות המאיימות לזקן ולמשפחתו וכן על זכויותיו של הזקן בשירותים השונים.
- סיוע ביצירת קשר עם מערכות השירותים במסגרות המתאימות.

אוכלוסיית היעד

זקנים, בני משפחותיהם ואנשי מקצוע דוברי השפה הערבית.

מרכיבי התכנית

מתן מידע וייעוץ ראשוני באמצעות הטלפון לדוברי ערבית.

הפעילות שבוצעה בסח'נין

מרכז המידע בסח'נין הוקם בשנת 2007 והוא הסניף ה-13 של מרכז המידע "רעות אשל", מאיישים אותו עובדים סוציאליים וצוות מרכז היום. למרכז הגיעו דרך רעות – אשל כ-70 פניות. ייתכן שיש עוד פניות שהגיעו ישירות למרכז ולא עבר דרך רעות אשל.

הערכה, פרסומים ודוחות

מרכז המידע "רעות-אשל" ערך שלושה סקרי שביעות רצון מהשירות, עדיין אין פרסומים.

שותפים ומממנים

אשל, עמותת רעות, עמותת השלום למען הקשיש והפדרציות היהודיות בצפון אמריקה.

פרטי התקשרות

מנהלת התכנית באש"ל: נעמי קרן, טלפון: 02-6557248, מייל: naomik@jdc.org.il
רכזת: עו"ס מיריס סח, נייד: 050-9960945, מייל: Miriam18@alslam-mosen.co.il

אוזן קשבת (2008-2011)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

אש"ל - האגודה לתכנון ולפיתוח שירותים למען הזקן בישראל

הרקע לתכנית

בעקבות מלחמת לבנון השניה ניכר היה כי לא ניתנה תשומת לב ראויה לזקנים בודדים באזור הצפון ועל הרבה מהם לא נודע כיצד התארגנו וכיצד חיו בתקופה זו, לכן הוכר הצורך ביצירת קשר באמצעות מתנדבים בטלפון.

מטרות התכנית

קשר עם זקנים בודדים לצמצום הבדידות, ומתן מענה לצרכים יומיומיים.

אוכלוסיית היעד

זקני היישוב (בעיקר הבודדים).

מרכיבי התכנית

יצירת קשר טלפוני עם זקנים בעזרת מתנדבים

הפעילות שבוצעה בסח'נין

מאות מתנדבים באזור הצפון נמצאים בקשר עם זקנים פעם ביום/יומיים/שבוע בעת הצורך ודיווח ומדווחים לעמותה/מחלקה לשירותים חברתיים.

בסח'נין פועלים 10 מתנדבים הנמצאים בקשר עם 60 זקנים.

הערכה

לא נעשתה.

פרסומים ודוחות

דוחים תקופתיים לאשל.

שותפים ומממנים

אשל, הפדרציות היהודיות בצפון אמריקה, עמותת השלום ועירית סח'נין.

פרטי התקשרות

מנהל התכנית באש"ל: יעקב קבילו, נייד: 050-5511815, מייל: yaacovk@jdc.org.il

גיבון במרכזי יום (2005 - 2006)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

אש"ל - האגודה לתכנון ולפיתוח שירותים למען הזקן בישראל

הרקע לתכנית

1. הצורך של מרכז היום בפעילות נוספת ומגוונת במיוחד עבור הגברים, והידיעה כי עיסוק גנני - חקלאי יכול להתאים לאוכלוסייה.
2. הרחבה והפצה של התכנית, שפותחה באש"ל בשנת 1997, לכל מרכזי היום.

מטרות התכנית

לספק מסגרת לפעילות מגוונת ויצירתית המתבססת על מחזור החיים בטבע ומאפשרת חיבור אישי וחברתי.

אוכלוסיית היעד

מבקרי מרכז היום דוברי ערבית

מרכיבי התכנית

הפעלת קשישים בגיבון, בפעילות עוסקים המשתתפים בפעילויות גיבוניות שונות כמו גידול צמחים, טיפול בצמחים והכנת דברי מאכל. חלק מהמפגשים מתקיימים בשיתוף בני נוער וילדים.

הפעילות שבוצעה בסח'נין

בסח'נין משתתפים בתכנית 25 זקנים.

הערכה, פרסומים ודו"חות

עדיין אין

שותפים ומממנים

אש"ל ועמותת השלום למען הזקן

פרטי התקשרות

מנהלת התכנית באש"ל: אחינועם בן עקיבא-מלינאק, טלפון: 02-6557133, מייל: achinoamb@jdc.org.il
רכזת: עו"ס מיריס סח, נייד: 050-9960945, מייל: Miriam18@alslam-mosen.co.il

אלכא והאגף להתנדבות ופילנתרופיה

www.elka.org.il

מתו"ב – מערך תיאום ותמיכה במשאבי קהילה (2006 - 2011)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

האגף להתנדבות ופילנתרופיה

האדם בשרותים החברתיים

הרקע לתכנית

תכנית מתו"ב צמחה החל משנת 2003, כמענה להתפתחויות בתחום המגזר השלישי בשדה המוניציפאלי ובמטרה להבנות מודל פעולה ראוי בין מגזר שלישי לרשות מקומית.

התרחבות פעילות ארגונים ועמותות במגזר השלישי בשנים האחרונות. צמצום במשאבים של הממשלה והרשויות המקומיות, וההכרה ההולכת וגוברת בצורך בשותפויות בין מגזריות כדי לקדם רווחה ואיכות חיים של התושבים, הם הרקע ליצירת תכנית מתו"ב. ב-45 השנים האחרונות מתרחש בחברה הערבית בגליל תהליך של אורבניזציה והתרחקות מחברה חקלאית, דבר שהביא להתרחבות תופעת ההתנדבות מחוץ למשפחה ולחמולה ולצורך בהקמת ארגוני מגזר שלישי. התהליך הכללי והתהליך המקומי בסח'נין, הביאו ב-2003 למינוי רכז התנדבות עירוני. הרכז עסק בשנים אלו בעיקר באיתור ושיבוץ מתנדבים לתכניות של מחלקת הרווחה וחיפוש דרכים להכשרתם.

בתחילת 2006 נכנס מהלך מתו"ב לסח'נין, כישוב ערבי ראשון בתכנית. עם כניסת התכנית לעיר, החל מיפוי של ארגוני המגזר השלישי הקיימים ורכז ההתנדבות החל עבודתו במישור ארגוני: הקמת שולחן עגול ליו"ר ארגונים ותכניות והקמת תשתית לשיתופי פעולה בין הארגונים לבין עצמם ובין הארגונים לרשות ולאחר מכן עם המגזר העסקי.

מלחמת לבנון השנייה, האיצה את תהליך ההתארגנות של הארגונים כשותפים לאספקת רווחה לתושבים בחרום ובשגרה וביססה את ההכרה בצורך בשותפות בין הרשות למגזר השלישי בסח'נין.

מטרות התכנית

- לאפשר התמודדות עם אתגרים הקשורים בהתרחבות פעילות החברה האזרחית במרחב המוניציפאלי ולנתבה לאפיקים פוריים למען התושבים, באמצעות יצירת תשתית ארגונית וניהולית.
- לקדם שיח בין מגזרי קבוע ומוסדר בשגרה, ופעולה מתואמת ויעילה באירועי חירום.

אוכלוסיית היעד

ראש הרשות, בכירים ברשות, רכז ההתנדבות והעובדים הקהילתיים, יו"ר ארגוני המגזר השלישי, פעילים ומנהיגים קהילתיים.

מרכיבי התכנית

- מיפוי ארגוני המגזר השלישי, צרכים ומענים במרחב המוניציפאלי, ומחשוב מערך ההתנדבות הישובי.
- הקמת פורום ישובי רחב המקדם מדיניות מוניציפלית מוסכמת של עידוד ההתנדבות, התמקצעות ארגוני המגזר השלישי ושותפויות בין מגזריות.
- בניית שולחן עגול הכולל יו"ר ארגוני המגזר השלישי בישוב, מובילי תכניות חברתיות ונציגי הרשות, במטרה להקים מערך מתואם ומקצועי של ארגונים, עמותות ומנהיגות קהילתית.
- הקמת אשכולות עבודה סביב נושאים הנמצאים על סדר היום המוניציפאלי (נוער, גיל שלישי, מזון, חרום, נשים ועוד), בהם פועלת מנהיגות ציבורית ומקצועית רלוונטית, למתן מענה ממוקד לצרכי האוכלוסייה.
- הקמת "בית מתנדב", המהווה מרכז מקצועי ופיזי לארגונים ולעמותות וכן לקידום השותפויות בין הארגונים.

הפעילות שבוצעה בסח'נין

תשתיות

- פורום ישובי רחב – הוקם בראשות ראש העיר. מתכנס פעמיים בשנה ומקדם מדיניות בתחום ההתנדבות, החברה האזרחית בעיר ושותפויות בין מגזריות.
- שולחן עגול - הוקם ב-2006 וחברים בו ארגונים ותכניות. השולחן פועל באופן סדיר ומקדם תכנית עבודה שנתית למען רווחת התושבים תוך שותפות ושתופי פעולה ביניהם ובינם לבין הרשות והמגזר העסקי.
- אשכול נשים - הוקם ב-2008 בהנחיית עו"ס מהרווחה, המקדם תכניות למען הנשים והקהילה. השתתפות אשת ראש הרשות הנבחר באשכול הנשים, האיצה את חידוש פעילות מועצת הנשים לצד ראש העיר במהלך 2009.
- בית מתנדב – הוקם ביולי 2008, בניהול משותף של הרשות ונציגות השולחן העגול. המקום משמש בית פסי ורעיוני עבור הארגונים לקדום ההתנדבות, תכניות חברתיות, שותפויות מגזריות ובין מגזריות בסח'נין.

מיפוי

- קיים מיפוי דינמי של ארגונים ועמותות והחל מחשוב מערך ההתנדבות והמגזר השלישי בעיר.

היערכות לחרום

פורום מוביל מתוך השולחן העגול היה שותף להיערכות הרשות למתן שירותים איכותיים לתושבים בחרום, לאור לקחי מלחמת לבנון.

הכשרות

- סדנא משותפת לרשות ולארגונים – התקיימה באפריל 2006 להתנעת המהלך וליצירת הבסיס לשתופי הפעולה בין הרשות והארגונים.
- קורס א' ליו"ר ארגונים ועמותות – התקיים בדצמבר 2006 ופברואר 2007 והתמקד בהתמקצעות בתחום ניהול ההתנדבות בארגונים.
- קורס ב' ליו"ר ארגונים ועמותות – התקיים באוקטובר דצמבר 2008, בשיתוף המרכז למנהיגות מתנדבת באלכא והתמקד בקידום מנהיגות מתנדבת ובניית תכנית אסטרטגית לארגונים ולשולחן העגול.
- הכשרה לאשכול הנשים – התקיימה בינואר – אפריל 2009 והתמקדה ביצירת קבוצת מנהיגות נשים עירונית, שמניעה מהלכים ופעילויות לקדום נושאים המעניינים נשים ושיכולים לעורר מודעות בעיר לקידום נשים כמנוף לקידום חברתי. בנובמבר 2009 החל קורס אקדמי שנתי בשיתוף מחלקת מגדר בגבעת חביבה – "נשים וקהילה", בהובלת והשתתפות מרכזית של מובילת אשכול הנשים ונציגות רחבה של אשכול הנשים. תוצר מצופה של הקורס הינו בניית תשתית מנהיגותית של נשים שיובילו מהלכים קהילתיים.

פרויקטים מרכזיים

- ערב הוקרה עירוני להתנדבות ולמתנדבים – מצוין אחת לשנה, החל ממאי 2007, בהפקה משותפת של הרשות והארגונים. ערב ההוקרה הבא מתוכנן ליולי 2010.
- ארוע קהילתי – מתקיים אחת לשנה החל מהאירוע הקהילתי שאורגן על ידי השולחן בשיתוף הרשות בפארק עילאין ב-2008. הארוע הקהילתי הבא מתוכנן ליוני 2010.
- יום פעילות לנשים - בהפקת אשכול הנשים והרשות בנושא אורח חיים בריא לנשים בסח'נין. התקיים לראשונה ב-2008.
- ארוע לציון היום הבינלאומי לאלימות נגד נשים – התקיים על ידי אשכול הנשים בשיתוף מועצת הנשים והרשות לראשונה ב-2009.
- חוברת ארגונים הפעילים בעיר – הופקה במהלך 2008, במטרה להנגיש את שרותי הארגונים, העמותות והתכניות החברתיות לתושבי העיר.

הערכה

את מהלך מתו"ב בסח'נין לוותה הערכה של מר יהודה מור מחברת פרקסיס. מההערכה עולה כי מהלך מתו"ב בסח'נין העלה על סדר היום העירוני את נושא ההתנדבות, ארגוני המגזר השלישי והצורך ביצירת שותפויות מגזריות ובין מגזריות כדי לקדם את רווחת ואיכות החיים של התושבים. השולחן העגול מהווה היום שחקן מרכזי בזירה החברתית, הוא מעורב בנושאים עירוניים חברתיים, יוזם מעורבות מול ראש העיר בנושאים חברתיים ושותף בעיקר עם מחלקת הרווחה בפרויקטים שונים. בין ארגונים שונים נוצרים שתופי פעולה קצרי וארוכי טווח עפ"י העניין, הארגונים מכירים אחד את השני ופונים לסיוע הדדי באופן עצמאי ללא מעורבות הרשות. הוקם בית מתנדב הפועל במימון הרשות, משרת את הארגונים ואת העניינים העירוניים בתחום ההתנדבות והתכניות החברתיות. בעקבות התמקצעות ארגוני המגזר השלישי במסגרת מהלך מתו"ב, הוקמו שני ארגונים: סניף האגודה למלחמה בסרטן ועמותת מינקום אליקום. נוצרו קשרים הדוקים בין היחידה להתנדבות והיחידה לעבודה קהילתית במחלקת הרווחה והארגונים שותפים לקדום פרויקטים ואירועים חברתיים עירוניים שמובילה היחידה לעבודה קהילתית. רכז ההתנדבות מסתייע בשולחן העגול ובארגונים בעבודתו לקידום תחום ההתנדבות בעיר, לאיתור ושיבוץ מתנדבים לתכניות שונות ואף להכשרת מתנדבים ושימורם לאורך זמן. המתנדבים והארגונים חשים הערכה והוקרה מצד הרשות, בעצם קיום ערב/פעילות ההוקרה להתנדבות אחת לשנה, דבר שלא היה קיים טרם כניסת מהלך מתו"ב לישוב.

פרסומים ודוחות

- פרסומים שונים פורסמו לקראת אירועים ופרויקטים שהשולחן או אשכול הנשים הובילו, בעיקר בעתונות המקומית ובתחנת הכבלים המקומית.
- דו"חות הערכה של התכנית בסח'נין, יהודה מור, 2007 - 2009.
- הערכה פנימית, אביטל בילר ועלי גנאים, 2009.
- חוברת הארגונים והעמותות בסח'נין, 2008.

שותפים ומממנים

שותפים: ראש הרשות העירונית, בכירי הרשות, משרד הרווחה – היחידה לעבודה קהילתית והיחידה להתנדבות, יו"ר ארגונים ועמותות בעיר, רכזי תכניות, תכניות עמ"ן ומח"ר של אלכא, תכנית גמל"א של הג'וינט, עסקים מקומיים.

פרטי התקשרות

מנהלת התכנית באלכא: נעה שמיר רונן, נייד: 050-9901858, מייל: noki@macam.ac.il
מנחת מתו"ב בישוב: אביטל בילר, נייד: 050-7614174, מייל: bieller@bezeqint.net
רכז ההתנדבות ומוביל מתו"ב בישוב: עלי גנאים, נייד: 054-6734349, מייל: agha@walla.com

עמ"ן – עיר מתנדבת נוער (2007 - 2011)

הגוף/האגף האחראי בג'וינט

האגף להתנדבות ופילנתרופיה

הרקע לתכנית

עמ"ן, עיר מתנדבת נוער. תכנית עמ"ן מפתחת ומקדמת את התנדבות הנוער והצעירים בישראל, מתוך אמונה כי לבני/ות הנוער תפקיד חשוב ומשמעותי בעשייה חברתית ובהובלת שינויים בחברה. משרד החינוך - מנהל חברה ונוער וג'וינט ישראל - האגף להתנדבות ופילנתרופיה, חברו בשנת 2003 להפעלת עמ"ן, המופעלת כיום בשיתוף אגודת אכסניות הנוער בישראל (אנ"א). מרכיבים מרכזיים בתכנית הם הכשרות מקצועיות לבעלי התפקידים המפעילים בני/ות נוער מתנדבים ויצירת שיתופי פעולה משמעותיים בתחום, במטרה למנף את העשייה הקיימת ביישוב וליצור מסגרות התנדבות מותאמות לנוער, חדשות, אטרקטיביות עבור בני הנוער, להתנדבות על בסיס קבוע, בניית תכניות חדשניות ויצירת שיתופי פעולה עם ארגונים ועמותות לקידום התחום.

מטרות התכנית

- העלאת נושא התנדבות הנוער על סדר היום הלאומי.
- הטמעת ההתנדבות כערך מוביל בקרב רבים מבני/ות הנוער בישראל.
- עידוד מספר רב ככל האפשר של בני/ות נוער להתנדבות בקהילה.
- עידוד מספר רב של עמותות וארגונים להפעיל נוער מתנדב
- פיתוח וקידום מערכת הכשרה מקצועית לעוסקים בהתנדבות.
- יצירת מאגר מידע ע"י תיעוד ואיסוף ממוחשב, גיש ומקיף של תהליכים ושיטות עבודה.

אוכלוסיית היעד

נוער מתנדב בגילאי 12-18 (כיתות ז-יב) בחינוך הפורמלי והבלתי פורמלי. משרדי ממשלה, ראש הרשות ומובילי העשייה ברשות, ארגונים ועמותות, ארגוני נוער, נוער מתנדב.

מרכיבי התכנית

- פיתוח מודל התנדבות בני נוער ברשות.
- יצירת שותפות אסטרטגית עם ראשי רשויות, בכירים ברשות ומובילי ארגונים גדולים ומרכזיים להובלת תחום התנדבות הנוער במרחב המוניציפאלי.
- הובלה משותפת ועשייה בין מגזרית, המהוות מודל חדשני לשותפות, לשם קידום תכניות חברתיות התנדבותיות לנוער.
- מיפוי ותאום בין ארגוני המתנדבים ביישוב החוברים יחד למטרת בניית תכניות ויעדים משותפים.
- הענקת הזדמנויות בחירה ומוקדי התנדבות מאתגרים לנוער ושילובם על פי כישורים, יכולות ותחומי עניין.
- ייזום של תכניות התנדבות אטרקטיביות, ייחודיות וחדשניות תוך יצירת שיתופי פעולה בין גופים וארגונים שונים.
- הקניית כלים, ידע, מסגרות למידה והכשרה מקצועית למתנדבים ולעוסקים בתחום.
- יצירת תחום ייחודי ברשות להובלת נושא התנדבות נוער.

הפעילות שבוצעה בסח'נין

- תפיסה והטמעה של ניהול התנדבות נוער ברשות מקומית ובארגונים.
- פיתוח עולם הידע בתחום ניהול ההתנדבות, לעוסקים בעולמות הידע, נוער, חינוך, קהילה, עסקים ואחר.

- מקצוע מנהלי התנדבות וארגונים באמצעות קורסים וימי עיון מקצועיים לתחום התנדבות נוער.
- ליווי פנים ארגוני לארגונים רשויות ומנהלי ההתנדבות, באמצעות יועצים ומנחים מקצועיים תחומיים.
- פיתוח תכניות חדשניות ואטרקטיביות להתנדבות נוער.
- יצירת שותפות עם גופים וארגונים שונים לקידום תחום התנדבות הנוער והרחבתה.
- סמינרים מקצועיים לנוער בתחום ניהול התנדבות ומנהיגות צעירה.

הערכה

נערכת ע"י מאירס ג'וינט מכון ברוקדייל.

פרסומים ודוחות

- אוגדן התנדבות הנוער בישראל מודלים שונים להובלת התנדבות, צוות עמ"ן, דצמבר 2009.
- התנדבות ומנהיגות נוער בישראל, רונית בר, מרץ 2009.
- הפעלת מתנדבים בחירום, מיטל אבירם, אל"מ יחיאל סופר, נובמבר 2009.

שותפים ומממנים

משרד החינוך- מינהל חברה ונוער, משרד הרוחה, משרד הקליטה, משרד הבטחון (באמצעות פיקוד העורף) ארגון אכסניות הנוער, רשויות מקומיות, ג'וינט ישראל, רון ומרילין גרוסמן, הפדרציה הבריטית (UJIA) פדרציית בולטימור, פדרציית ניו-יורק, סנט לואיס, פאלם ביץ', בוסטון, ממפיס. עמותות וארגונים שותפים רבים, גופים עסקיים בקהילה.

פרטי התקשרות

מנהלת התכנית באגף: רונית בר, נייד: 0505925479, מייל: ronitb@jdc.org.il
 רכז בשטח: וואפי ג'נאמה, נייד: 050-7812102, מייל: wafigh@gmail.com